

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illustrata, Indicibus Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quois anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. Sect.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77028](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-77028)

XII. ORATIO.

Ad Beatisimam Virginem Mariam, matrem Domini.

OMNIS misericordia, mater æterni Regis, perver-
niant ad te preces meæ. Scio me peccatis meis
graves pœnas commeruisse, sed tamen imperia mihi à
Filio tuo misericordiam, ut antequam moriar, ex ani-
mo convertar, & sinceram agam pœnitentiam. O mater
Domini, affluite mihi & adjuva me patrocinij &
meritis tuis, in omnibus doloribus meis & præsertim in
ultimâ necessitate meâ succurre mihi. O mater affl-
itorum non me deseras in horâ mortis meæ.

Ad sanctissimos Angelos.

O Purissimi spiritus, Angeli beatissimi, affluite quæ-
so mihi inigranti ex hoc seculo, & potenter eripi-
te me ab immundorum spirituum infidili, & animam
meam in vestrum consortium assumite. Tu præcipue
Angèle bone, qui custos es meus fidelissimus, defende
me in prælio, ut non peream in tremendo iudicio. O
vos omnes sancti Angeli Dei, vestris obfectoribus interces-
sionibus defendar, ut infernali canis mihi non noceat,
& ut anima mea ad suum Creatorem pura perveniat.

Ad Patronum, aut Patronos cœlestes.

O Patronne optime, sancte N. Nam in te spem ali-
quam subdidii & confidentiam collocavi. Tuis
obsecro deprecationibus apud Deum, & nunc mihi
adhis, & præterit in extrema necessitatibus articulo. Im-
petra mihi quæso benignam sententiam, ut à judice
meo audire merear: Veni benedicte Patris mei, accipe
regnū quod paratum est ab initio Mundi. Ut ita tecum
ò sancte N. communem & immortalem Domini
glorificem in sæcula sæculorum.

CORONIS CAPITIS SECUND.

ad Letitorem.

HEC cō diximus, sanis & ægrotis partim recte-
an-
dis ut respirent, partim excitandis ut vigilent, partim
roborandis ut rasscant, ad omnem mortis occursum
parati. Cuncta profecto experiri præstat, quā mori-
mors mala
peccatum
errorum
peccatum
error est.
Itaque nunc moribundos accedimus, & iis docu-
menta scribimus, non ut ea tunc primum legant, cùm
moriendum, sed ut à sanis lecta profint moribundis.

CAPUT III.

Moris memoria repræsentatur
moribundis.

§. 1. Ars bene moriendi compendo traditur.

NESCIRE mori, inscitia omnium miserrima est. Ut
ergo id dicamus, quod tota vita discendum est,
quique postquam obseruanda sunt, quæ mortem
faciunt bonam.

Primum, *Animus liber & intrepidus*. Res summi
momenti hoc est, & ex quo pendeant cetera. Magna pro-
noxi satiatio est, rem omnium charissimam tan-
tum prompte dedisse. Ideo David: *Voluntarie, inquit, sacrific-
p. 15. 2. 8. abo tibi*. Nihil hinc aquæ Deo placet, & hominem juvat
quam imperterritus, liber, promptusque animus, & ge-
nerosus in Deum fiducia. Tergiveratio hac in re signum
est voluntatis humanae cum divina non contentientis.
Ergo, si aliquando, cur non modo? Huic animo ad
prompte moriendum comparando facit singularis af-
fectus ad Domini Passionem, quæ singulis diebus Venetis,
certis precibus ac operibus colenda.

A Alterum, *Testamenti ac debitorum expeditio*. Error est 2. Testa-
de Testamento non cogitare, nisi cum mors in fori-
bus est.

Diffpone de bonis, dum adhuc mentis tue es.

menti ac

debitorum

expeditio.

Vet. Iamb.

In iis porro legandis qua nostri arbitrii sunt, regu-
lam dñus Ambroxi hanc suggerit: Fides sincera sit,
& providentia perspicax: fœu, Charitas cum pruden-
tia, prudenter cum charitate. Videat etiam qui dat
eleemosynam, aut dari curat, ut apud Deum bono lo-
co sit, & in gratia.

Tertium. *Cura salutis unica*. Hic illud maximè locum 3. Cura fa-
habet: *porro nunc est necessarium*. Beatus Augustinus
exemplar bene morientium, decem ante mortem die-
bus neminem ad se admisit, nisi statu horâ medicum,
& cum qui cibum deferret; ipse in continuas preca-
tiones, genitrus, lacrymas effusus, cum Deo de vitâ suâ
pertraçtabat, monebatque nos alios omnes his verbis:
Nullus Christianorum hinc emigrit sine dignâ & competenti
pœnitentia.

Quartum. *Sacramentorum trium petitio*, nimurum 4. *Sacra-
Confessionis, Communonis, & extremae Unctionis*, mentorum
Non cogi velit ægrotus, sed ultiro hac petat, nec eo rem
differat, dum animus in extremis labris hæserit. Multi
malè moriuntur, quia videri nolunt brevi morituri. In iis nego-
tio negotio salutis diftulisse, semper fuit noxiū. Ergo
qui de malè actis serio vult dolere, maturè doleat. Hic
crebra & robusta Cogitatio locum habet, de quâ consule
Bellarmiñum, de arte mor. lib. 2. cap. 6. mibi pag. 181.

Quintum. *Suimes in divinam voluntatem oblatio quæm* 5. Suimes
integerrima. Animus intrepidus forsitan non aequæ ab omni-
nibus exhiberi potest, sed animus cum divinâ voluntate
confidentis a nemine non potest. Quocirca milles, regerima
in extremitate, repetat ægrotus illud Christi Domini:
Ita Pater, quoniam si fuit placitum ante te, Ita Pater, Ita
mi Pater &c. Vix perire potest, qui suum sibi judicem
tam efficaciter conciliat, ne pereat.

§. 2. Tempus male perditum, quomodo recuperandum.

A Missum tempus quisquis revocare cupit, avertat
se totis viribus, ab omni loco & tempore, sive in
illud Æternitatem Nunc recipiat, in quo Deus: hic in Deo
deperdit omnia reperiuntur; hic in Deum homo se
immetat hoc modo:

O Æterne Deus, utinam, ô utinam omni eo tempore,
quod à mundi origine ad usque finem durabit, tam
pure, obediens, & sancte vixissem, sicut omnes ii
homines vixerunt, qui in omni virtutum exercitio, in
ætumnis & laboribus affiduis tibi placuerunt. Uri-
nam ex gratitudine & amore in te, omnes pelagi
undas per oculos meos deducere, egenos omnes
opportune juvare, inestos universos consolari, & te
Deum meum iis laudibus, eoque amore prosequi
possem, quo te Beati omnes; & Angelii tui prole-
quuntur. Hæc enim omnia, Domine, amoti tuo
promptissimè impendere par erit. Nunc autem, mi
Deus, misericordie mei, sicut fisi, & sicut vis.

De his talibus jam olim plenioriavit *Psalographus*: p. 72. v. 10
Et dies pleni inventur in eis. Pleus dierum moritur, in-
quit Gregorius, qui per hac transiunt tempora, id quod
non transit, operatur. Amissas horas reparavit, qui ami-
sile sincere doluit.

§. 3. Brevis vita quomodo extendenda.

BONÆ mentis homini videndum, non quamdiu ju-
vat, sed quamdiu oportet. Sapientia clamat: *Con-
sumat in brevi, expedit tempora multa*. Bene multa, quia
& universa complectitur. Quomodo enim non explicat Bernard.
vit omnia tempora, qui transit ad æternitatem? Quanta
tempora non longevitatem sed longaminitatem, hoc
est, non annorum ferie, vel dierum numero, sed mentis
devotione, & inextinguibili semper proficiendi deside-
rio

Æternitatis Prodromi Caput III.

67

rio percurtere potuit, tanta sibi in meritis non immeti-
rò vindicavit. Retinet quippe virtute quod amisit in
tempore. Meritò multorum, inò omnium temporum
recipit vicem, qui nullo tempore voluit mutare bonam
voluntatem & Intentionem. Itaque indefessum profi-
ciendi studium, & jugis conatus ad perfectionem, per-
fectio reputatur.

Bona vo-
luntas non
mutata re-
cipit om-
nium tem-
porum
vicem.

§. 4. Finis rerum omnium; eternitatis nullus.

A pud moribundum etiam hilarescere, & lètum ca-
nere quid vetat? præsertim si id ex usu nostro sit.
Beatus Jacobonus vir festivâ sanctitate prædictus, ver-
culos scriptis, quibus mundi deliria, & mortis præcipitia
non illepidè descripsit; ex iis & hi sunt.

1.
Cur mundus militat sub vanâ gloriâ,
Cujus prosperitas est transitoria?
Tam cito labitur ejus potentia,
Quam vasa fragili, qua sunt fragilia.

2.
Dic ubi Salomon olim tam nobilis,
Vel ubi Samson dux invincibilis;
Vel pulcher Absalon vultu mirabilis,
Vel dulcis Ionathas multum amabilis.

3.
Quo Cesar abiit celsus imperio,
Vel dives Epulo totu in prandio,
Dic ubi Tullius clarus eloquio,
Vel Arioforeles summus ingenio?

4.
Tot clari proceres, tot rerum spatiæ,
Tot ora præsum, tot regna fortia,
Tot mundi principes, tota potentia,
In iœli oculi clauduntur omnia.

5.
Quam breve festum est hac mundi gloria,
Ut umbra homini sunt ejus gaudia,
Quæ semper subtrahunt eterna premia:
In iœli oculi clauduntur omnia.

Omnia hæc vera sunt, illud longè quam verissimum:
In iœli oculi clauduntur omnia. Vox beati Gregorii est:
lib. 15. mon. c. 2.4. Omnis longitudi temporis vita præsentis punctionum est cognoscitur, cum fine terminatur. Quod idem Gregorius con-
cap. 14. peq. 1.7. mon. cap. 14. firmans: Parum est, ait, quidquid finitur. Longum quippe nobis videri non debet, quod curia suæ temporis tendit, ut non sit: quod dum per momenta ducitur, ipsa hoc momenta sua que differunt, impellunt: atque unde teneri cernit, inde agitur, ne teneatur. Augustinus explicatissime, Totum hoc tempus, inquit, non dico ab hoc hodierno die usque in finem seculi, sed ab Adam usque in finem seculi, exigua guta est comparata eternitati. Rerum omnium exitus est, eternitatis nullus, heu nullus. In Orbe nihil est cui non suus immincat finis: convivia & choreæ finiunt, lusus omnis & ritus finiunt, nunquam finiet eternitas. Momento, ubi lusentur, sorbentur navigia; momento confertissima hilaritatis theatra corrunt: momento unico jucundum omne evanescit; unicum momentum, rerum omnium seculum est. Quid ergo tam vana seculum & brevia? Magnum animum delectare non potest, quod non durer. In iœli oculi clauduntur omnia. Quidquid ce-
pit, finit, sola non finit eternitas.

§. 5. Hominis moribundi consideratio.

Magister patientia Jobus: Lapiðes, inquit, excavant aquæ, & alluvione paullatim terra consumuntur, & homines ergo similiter perdes. Robur ait eum paullulum, ut in perpetuum transfer: immutabis faciem ejus, & emittes eum. Quam non multis ceremoniis uitit Deus, hominem ex hoc in alium Orbe emissurus: immutat faciem ejus, & aliò jubet proficisci. Tunc certè cum mors evocat, facies tota immutatur (& ut Hippocrates in suo

A prænitionum libello) sibi ipsi maxime contraria reddi-
tur: Acutus fit natus, oculi cavi & reconditi, tempora
collapsa, aures contractæ, auritum extremitates averse, cutis in fronte durâ & rugatâ, color totius faciei pallidus, cereus, aut etiam plumbaceus, niger, lividus, labra re-
soluta, pendentia, albicantia, dentes adusti, collum ex-
sum & gracile, mutata omnia, ita ut nova domini per-
sona videatur inducta. Sic ubi Deus hominis vultum
mutaverit, evitit eum. I. nunc homo, I. modò in domi-
nus eternitatis tuae. A tanillo mortis punculo, torfa-
culorum pendent volumina, nullis evolvenda fæculis.

§. 6. Stantes mortui.

Vespasianus Imperatoris scitum est: Imperatorem non decere nisi stantem mori. Ego dixerim, nec decere Christianum aliter mori quam stando. Sed quæ-
nam hæc optima standi ratio?

anno millesimo sexcentesimo quinto Viennæ ipsa Poggios l. 1.
B nascentis Christi nocte miles excubitor in lignac adicu- de miseria
læ, frigore obriguit, mane stans quidem, sed non vigilans lum qui hoc
repertus est, jam enim & noctis & totius vita vigiliam à se viximus
finierat. Simili fate alius quipiam obiit, gelu irideum aut.
examinitus, qui vivere desit ante quam equitare. Nam aut.
equus vita gnarus fideliter. Constantiam in publicum
hosipitum, perverxit suum dominum, sed mortuum. Q. Curt. lib. 8.
Cirrius attellatur, quodam ex Alexandri Macedonis cap. 9.
militibus applicato arborum truncis obriguisse frigore, lippeloo
eos tamen non viventibus solùm, sed etiam inter se col-
loquenteribus similes. ut se conspectos, durante adhuc ha-
bitu, in quo mors quemque deprehenderat.

Leodegarius martyr capite plexus erexit se, & ultra Lippeloo
horam immotus stetit. Petrus itidem martyr decusso z. Ottob.
jam capite, submissis genibus corpore reliquo manu Baron. 10. 3.
erectus. Sancta Ositha virgo regia suum ipsa caput jam An. 310.
amputatum recte trahit ad hinc vestigium incedens ad num. 10.
ædem Apostolorum ad tria pœna stadia tulit. Severinus Lippeloo
Boëthius & ipse martyr, cum regius spiculator vulnus ei Ottob. 7.
lethale inflixisset, ille utraque manu divulsum, caput Baron. 10. 7.
sustinuit, & interrogatus, quo percussus esset, respon- Anno 526.
dit: Ab impiis progressusque est in templum vicinum, num. 7.
ubi flexis ante aram genibus sacra percepit & paulo Sur. tom. 5.
post exspiravit. Dionysius Areopagita inter primos Starius die 9.
martyrum, caput suum cervicibus absclissum, suis ipse Ottob.
manibus velut premium accepit, & obvia mulier in lippeloo
manus tradidit. Idem hoc fecerunt & Diocletiani & Sur. tom. 5.
Maximiani, invicti martyres, Ursus & Victor, cum die 30. Sept.
sexaginta fociis, quorum quilibet caput suum à cervi- Thos. Bo-
cibus resecatum, ad certum viæ spatium suis manibus zizus de sign.
gestavit. Atque hi profecti non tantum stantes sunt Eccel. lib. 15.
mortui, sed & steterunt post mortem. His accen- cap. 9.
dus beatus Simeones, de quo Theodoretus admiranda Tbed. 26.
commemorat, que vita probavit exitus. Siquidem hic lippeloo
ipse Simeones ita mortuus est, manuque in statu et.
fuo post mortem immobili: animus quidem jam ce- animus.
lum penetrarat, corpus ab iniquilio suo desertum, ne lippeloo
sic quidem cadere lusitum, sed locum sui certaminis 21. Mart.
mole pressit erecta, tanquam si invicti athletæ victorias reddidit,
& triumphos loqueretur. Sic & Benedictus numero- lippeloo
fissimæ familiæ laudatissimus pater, animam Deo stans De 20. 31.
reddidit, verè magnus Imperator, qui, quod gloriosissi- mor.
mum, in se maximam potestatem habuit, & seipsum inter spinas triumphavit eternâ victoria.

Christianum non nisi stantem decet mori. Standum Christianum & pugnandum est morienti. Recte stetit, bene pugna. stantem
vit, quisquis Deo nixus, mori non timuit. mori de-
cet.

§. 7. Ante mortem mortui.

Sapiens Alexandridæ dictum est: Moriendum esse, Cor. 1. 15.
antequam mori cogaris. Tarsensis Paulus, non semel de 20. 31.
dumtaxat aut sepius, sed quotidie mortuus est. De 20. 31.
scipio id affirmans: Quotidie, inquit, morior.

F 4

Gregorius

Gregorius Magnus, qui, quantò sublimius occupavit solium, tantò clariores lantitatis emisit radios; hic vigilansimus pastor sepius ante mortem fuisse mortuus videtur. Siequidem non multò ante obitum, suam ipse conditionem describens: *Me, inquit, amaritudo animi & astuta exacerbatio, atque podagre molestia sic afficit, ut corpus meum tanquam in sepulchro siccatum sit: unde sit ut jam raro de lecto surgere valeam.*

Coelius Medicus, jam morti vicinus, cùm à conjugi interrogaretur, *Cur ita clauderet oculos, etiam vigilius?* Respondit: *Cuperent eos affluere facere, ut diuini claudi optimus non molestè ferrent.* Optimum hoc genus mortis est, mortis oculos tunc praefertim claudere, cùm eos mortisera vobis quod. luptas illicit. O claudo & vel sic moreret, ne moriaris, quisquis pudicitiam amas. Sapientissime fuisse Seneca Lucilio: *Hoc denique tibi citra diem mortis praesta: moriantur ante te virtus.*

Epist. ad
Ruficannum
patri.

Epist. 27.
initio.

§. 8. A seipso sepulti.

Acuvius Tiberii Cesaris procurator in Syria, vino & epulis tam largiter sibi quodquid parebat, ut à cœna in cubiculum ferretur, inter famulorum plausum, qui ad symphoniam velut mortuo istud accinebant: *Vixit, vixit.* Quid hoc aliud erat, nisi quotidie seipsum effere, & leperile? Optime Seneca: *Hoc, ait, quod ille ex malo conscientia faciebat, nos ex bona faciamus, & in omnium ituri, leti hilarisque dicamus: Vixi. Crastinum si adjeccerit Deus, lati recipiamus, ille beatissimus est, & securus sui possessorum, qui crastinum sine sollicitudine expectat.*

Epist. 12.
med.

Cat. Rhodi.
gen. lib. 11.
Amig. c. 13.

* De p̄f. qui virus sepultus, iterum in auras emerit.
Greg. Tiro.
lib. 4. hist.
Franz. c. 11.
Viv. sepul-
sum ss.
Chrysanthus
& Davas.
S. Marcellus, S. Ca-
stulus, de quibus vide
Baron.

a Ferdinand.

Cassilius in
hīs. S. Da-
minici Ep.
ord. Prædi-
cāt. lib. 3.
c. 47. med.

b Rofveid.

lib. 11. mīh.

pag. 230.

c Palladius

cap. 13.

Heracles

cap. 32.

d Pet. Maf-

feus lib. 4.

Epist. Indic.

mihi p. 115.

virtus

quendam

doctrinæ

laude

præstantissimum in

omni viventi.

§. 9. Consideratio sepulchri.

Fortunatam

debet quis-

que māgare

sum.

§. 10. Testa-

A Japonis regna venturum nomine Mirozu, tum se quoque demum è foveâ proditum: interea diuinitis laboribus fœlum corpus velle resicere. Circa ipsius sepulchrum lampades complures ardentes varis ed mīlæ provinciis, fārua prorsus superstitione.

Polemon Laodicensis, Suidā teste, Timocratias philosophi discipulis, Aristedis oratoris magister, cùm annum ageret quinque simum sextum, se ipse in sepulchrum concepit, ob arachitidis cruciatum, inediā solitus. Cūm autem amici & propinquū lugerent cuperentque sic sepulchrum refodere, dixisse fertur: Date mihi aliud corpus, & asceniam.

Sed sanctioris exempli est, quod addo. Duo anachoræ in rupe Pterigia prope fluvium habitabant. Ho- in prato fir. rum alter jam senex obiit, à loco sepultus in monte, cap. 90. Rofveid. Paucis post diebus defuncti senis discipulus ad agricola- lib. 10. mīh. mā, dum is aratrum duceret, descendens: *Oro te, mi pag. 882. frater, inquit, hanc mihi gratiam præsta, ligonem ac far-*

B culum sume, & seque me præuentem: Non gravatē secutus rusticus, in montem pervenit cum duce. Anachoreta sepulchrum senis digito monitans: Hic, inquit, fode, dum ego interim oro. Eftosse sepulchro finitique precibus anachoreta complexus agricolam: Ora, inquit, pro me frater, & vivum se super magistrum suum injiciens, à seipso sepultus, animam effavit.

Mirari hæc licet, non item imitari, nisi hac ratione, quam divinus Paulus ingerens: *Mortui estis, inquit, & vita Coloff. c. 3. vestra ab condita est cum Christo in Deo. Optimum est illud vers. 3.* Philosophi monitum: *LATENS VIVE.* Siquidem bene Ovid. Credit vixit, bene qui latuit, Hic talis à seipso honestissime se mībi, bene peluit, & magno suo bono plerunque. Qui notus qui latuit, nimirum omnibus, ignotus moritur sibi. Qui etiam vivit, & intra

Fortunatam debet quisque māgare sum.

Tertia me Phthia tempestas leta locabit: *T Dicebat Socrates jam de morte suâ præfigiens, & verè. Phthia hīc civitatem non aliam significat, nisi illam quam in lignea turri jacentes subimis & supini, hoc est, sepulchrum, quod quidquid spirat, properat. De magno Macedonum Rege Alexandro vetus poëta cecinat:*

Cum tamen à figulis munitam intraverit urbem, Sarcofago contentus erit. Mors sola fatetur Quantula fuit hominum corporeula

Nulla domus nostra, tam verò nostra est atque se- Domus pulchrum. Hoc beatus Jacponus vir tam religiosus nostra est quam facetus reipsa sit docuit. Civis Tudertinus par sepulchru. Matt. Ba- pullorum gallinaceorum emerat; domum missurus for- der. par. 2. Jacponum in foro conspicit, ad quem versus: Qua- Virid. mīh. se te, inquit, hanc mihi gratiam gratificare, & hos pul- pag. 203. los domum meam defer: sed cave mihi imponas. Jac- ponus excipiens: Tu verò mihi fide, ait, domum tuam, uti jubes, hos deferam. Et recta in templum S. Fortuna- nat abit, ubi civis illius sepulchrum fuit. In hoc Jac- ponus pullos, ut porci, abcondit. Civis domum rever- fuit, primo ingressu de pullis querit, domum missurus for- tē. Ita in forum re- currit civis, conspicetque Jacpono: Nimirum hoc verebar, ait, ne faceres quod solē, & mībi illudere: sed die ubi pulli mei sunt? Huius Jacponus: Domum tuam, inquit, deruli prout jusseras. Atqui, ait civis, do- mētiorum nullus id fatetur te fecisse. Hīc Jacponus Veni mecum, ait, virorum optime, & vel oculis tuis fidem faciam. In templum ergo hominem deducit ad notissimum sepulchrum, & sepulchrali fāxo nonnihil levato: Amice mi, ait, Nunquid non tua hec est domus? Civis negare non ausus, & pullos recepit, & animum optimis cogitationibus imbutum. Jobus ergo verissime dixit: Scio, quia morti trades me, ubi constituta est domus omni viventi.

§. 10. Testa-

Eternitatis Prodromi Caput III.

69

§. 10. Testimonia novem.

Verissime dixit Plinius Junior: Falsum est nimis quod creditur vulgo, testamenta hominum, speculum esse morum:

**D. Guar-
ninus l. 2.
Abominand
cap. 31.**

1. Ziska nota improbitatis miles, pelle suam tympano, carnes volucibus ac feris testamento legavit, similius suis praecepit ne templis aut monasteriis parcerent. Imperio hic nullo fuit opus; injussi & sponte animi hoc fecerunt heredes. Peste Ziska obiit anno Christiano 1424. Ita Tabula suprema affectus veros indicant.

**Eis. de vi-
ri illusfr.
Ciceron.
fina.**

2. Femina fuit qua feli sua testamento legavit quingentos philipeos, videlicet ut fons clavis semper mensa frueretur felis. O ridiculas hominum insanias, o quantum est in rebus inane! De Herode olim Augustus dixerat: Herodis ego porcius esse malum quam filius. Quis hic non simili voto precetur: Fuius ego feminæ felis esse malum quam famulus.

3. Illustris fænator morti proximus, Notario & testibus accitis, supremam voluntatem conceptissimis verbis sic scribi voluit: Corpus meum reddatur tibi, è quâ sumptum est: mea vero anima dæmonibus detur: Cohoruerunt amici ad tam diras voces; monuerunt, & increparunt. At ille iterum ac tertium: Mea, inquit, anima detur dæmonibus, quia injussa plurima corrasa. Iisdem debetur anima uxoris meæ & animæ filiorum meorum, qui, ut haberent quod in uestes, in epulas, in luxuriam insumerent, in fœnum tam varium me impulerunt. Iisdem debetur anima confessarii mei, qui tam miti silentio improbitatem meam animavit. Dixit, & efflavit animam. O miser! hæredes quidem habebis quos voluisti, funus autem & exequias, quales meruisti?

4. **Hieron. de-
cimo com-
menu. in
I. 1a.**

Divus Hieronymus heredum avaritiam perstringit hoc apolo: Procellus parentis sui mortem acero grunniunt flevit. At cum lectis testamenti tabulis, glandis acervum & aliquot farinæ modios sibi legatos audisset, obsecuit. Rogatus, cur tam subito fletum omnem comprimeret? Farina, inquit, & glandes os mihi obstruunt. Verè hic hæredis fletus, sub persona risus erat. Ea mens est hodie plurimorum hæredum; legata inhiant, suppelætilem aportant, mōnetam numerant, quidquid Manibus fiat legatoris: quiecat, ut meruit. Sed tabellas testamentarias sanctiores inspicimus.

5. **Lippes 7.
Novemb.**

Sanctus Hieronimus martyr, quarto die antequam ad mortem educeretur, marri & forori facultates suas, Rusticio autem, qui Ancyræ Rempublicam aministrat, suam manum jam abscessam testamento legavit. Sic Nicodemus Gamalieli ligneam Christi crucifixi statuam, legatum nobile reliquit.

6. **Athanas. in vi.
in vita Ant.
12. 52.**

Sanctus Hilarion cum annum ageret octogesimum, hæredem ex ase scriptis Hesychium, absentem holographâ hac scripturâ. Omnes divitias meas, Evangelium feliciter & tunicam saccinæ, cucullam & palliolum Hesychio amantissimo relinquo. Hæc totius supellechis nomenclatura.

7. Antonius Magnus testamentum nuncupavit in hac omnino verba: Locum tumuli mei, præter vestram dilectionem, nemo noverit. Vestimentorum autem meorum sit ista divisio: Melotem & pallium tritum, Athanasio episcopo date, quod mihi novum ipse detinat. Serapion episcopus aliam accipiat melotem; vos ciliicum vestimentum. Et valete vilæra mea, Antonius enim migrat. Vix verba finit, ruentibus in amplexum discipulis, pedes paullulum extendens, mortem hilari vultu admisit.

8. **Athanas. in vi.
in vita Ant.
cap. 49.
Referend.
miss. 1. 203.**

Sanctissimus Alexandrinus Patriarcha Joannes Eleemosynarius, ultimæ voluntatis tabulas in hunc sensum conscripsit: Gratias tibi ago, Deus, qui me morientem non nisi unum tremissim ex omni thesauro, quem habui, superesse voluisti. Cùm Alexandria me suum

A dixisset antistitem, inveni octoginta centenarios aurum: his addiderunt amici Christi pecuniam paenè innumerablem, quam onus, ut quæ Dei erant, Deo darem, in pauperes erogavi. Unde qui remansit tremulus, istud dandus est. Hic illud verissimum: Expeditissima testamenti ratio est, si priusquam finias, omnia in stipem conferas.

9. Hic addendum cujusvis Christiani hominis testamentum: solum mutetur nomen, annus, dies; cetera omnia omnibus sunt æqualia.

Ego Acharius Viator, curro ad aeternitatem ab anno 1581, à mense Augusto, à die 15. Augusti, & annos aeternos in mente habui. Nunc spiritum commando Deo; & quia rem suam terræ negare non possum, corpus tabi & veribus lego. E bonis nihil jam meum, nisi boga voluntas, quam mecum defero ad Dei tribunal. Cetera sic dispono:

1. Inimicis meis omnibus IGNOSCO de corde meo.
2. De peccatis meis omnibus sincere DOLEO.
3. C R E D O in Christum Iesum redemptorem meum amantissimum, & in hac fide Ecclesia sacramenta expo.
4. S P E R O à Dei bonitate vitam aeternam.
5. D I L I G O Deum meum ex toto corde meo, super omnia, & in sanctissimam Dei voluntatem me totum plenissime R E S I G N O.

Valere, agorare, vivere, mori, quandocumque Domino vobis, paratussum: Fiat voluntas Dei.

Nisi Christianus quilibet, & vitam, & supremam sua sic ordinet, finalè vixisse, pejus mortuus fuisse; censendum est. Consummat hora mortem extremam non facit.

§. II. Epitaphia novem.

Epitaphia, Nevi superbi sumum, Plauti vanissimum, *Gell. lib. I.*
Pacuvii modestissimum scriptor Atticarum *No. cap. 24.*
Etiam proponit legenda. Nos ad alia.

C 1. In primaria Germania civitate duo sunt sibi proxima sepulchra: senis & juvenis, atque idem, quod multi putent, epitaphium habent. Senis tumulus hanc habet *Gen. cap. 5.*
Inscriptionem: ET MORTVVS EST. Quod & Adami, pluribus & complurium aliorum cenotaphium est. Idem hoc *versibus.*
etiam juvenis tumulus inscriptum: ET MORTVVS EST?
Sed observa Lectio, huic alteri additum interrogandi signum, quod à priore abest. Proinde prudens scriptor hoc voluit de seni dicere: Senex iste, plurimas aëstas, hiemis quoque plurima vixit, tanquam ei mors parsuera videtur; expertus varia, per humanas denum miseras & ætrias fluxum, redactus est ad capulum, ET MORTVVS EST.

At vero juvenis epitaphium, ET MORTVVS EST?
sic interpretandum: Hic juvenis ab opibus, à formâ, à corporis viribus præfatis, Mulis & Apollini charus, Gratiarum & Fortunæ pullus, nondum annos viginti natus, mortis securus, tanquam immortalis, omnèque Parcas decepturam vixit, ET MORTVVS EST?
Capularem illum senem esse mortuum pauci dolent, nemo miratur: florentissimum hunc juvenem à morte abruptum mirantur omnes, plurimi dolent. Ego mortuus est, querunt, tam formolus, tam vegetus, tam gratiosus juvenis? heu dolor! quā Parce nesciuix illi parceret
Huic sepulchrali inscriptionem addo, inter ceteras non numerandam, ideo illam velut in marginem notas rejicio, curioso solùm lectori spectandam.

Extrat epitaphium antiquum Bononiae, quod multorum fatigavit ingenia; verba epitaphii hæc sunt.

A M. P P. D.

Ælia, Lelia, Crispis, nec vir, nec mulier, nec Androgyna, nec puella, nec juvenis, nec anus, nec pudica, nec impudica, nec omnia, sublata neque fame, neque ferro, neque veneno, sed omnibus. Nec calo, nec aqua, nec terra, sed ubique jaceat.

Lucius

Æternitatis Prodromi Caput III.

Lucius Agatho Priscus, nec maritus, nec amator, nec nescarius, neque marens, neque gaudent, neque flens, hanc nec molem, nec pyramidem, nec sepulchrum, sed omnia, scit & nescit, quid posuerit.

Hoc est sepulchrum intus cadaver non habens: Hoc est cadaver, sepulchrum extra non habens: Sed cadaver idem est, & sepulchrum sibi.

Sunt qui hoc enigma interpretentur animum hominis, alii nubium aquam, alii Nioben in saxum mutaram, alii alia. Commentarios in hoc epitaphium scripserint Joannes Turius Brugensis, & Richardus Virtus Basiliensis Jurisconsultus, Anglus, cuius liber editus Durrecht apud Joan. Leonem Beroe, anno 1618.

Sed mitramus has umbras & nebulas; feliciter exercetur ingenium in sole. Hæc autem ideo miscemus, nemeros luctus & pavores sedulo Lectori objiciamus, & ut subinde fesso fastidium detrahamus. Quod si mores spectemus & salubria mortuorum monita, en alius epitaphium, quod Neapoli tale visitur:

Hac mihi lapidea memoria posita est, in te, qui haec legis. Quisquis es, vigila dum vigilas; & in rem tuam maturè prope. Horas scit nemo. Vale.

3. Cajetæ brevem hanc inscriptionem saxum exhibet:

Fui, non sum: es, non eris;
Silvius Palladius,
Ut moriens viveret,
Vixit ut moriturus.

4. Non omiseri brevissimum illud, sed sensu non infuscandum.

Quod vadam nescio.
Invitus morior.
Valete Posthumi.
M. Posthumus Eques.

5. Pro ceteris sapere nos doceat, & vanam spernere, epitaphium hoc, viro religioso & gente nobili scriptum:

Heus viator, ad te & pelage; pauca te yolo.
Hoc saxum vivus m' intiro mihi posui, qui h'c angustæ jaceo,
& te hospes atque fatigata Angelus tubam in tenebris expecto.
At fors queris meam prospiciam? Ab Adami purpura serus
nepos sum. Fors rogas & patriam meam? Mundus fuit. Do-
ctrinam meam? umbra fuit. Famam meam? sumus fuit.
Ætatem meam? hec punctum fuit, aut paulo producitur
momentum. Noste vir & opes meas? Paupertas fuit. Honores
meos? Contemptus fuit. Libertatem meam? Obsequium fuit.
Votum meum? Mors fuit, & post mortem VERA VITA,
quem ego tibi, viator, tu mihi reciprocâ prece serio adprece
& abi, LETI MEMOR.

6. Addo m'cissimum illud & vere lacrymabile, fratis à fratre occisi epitaphium:

Heu, Heu!

Hic ante annos juvenis jaceo, morti ludibrium, Fratri fui-
nus, Patri moror, Matri lacrima, Mifis luctus, Iuvenibus
exemplum. Sequitur suffixum, Mibi tabum, cinis, nihil: Deo
quid? Ab! viator cur rogas? Eheu jam audiam quod timeo,
quod spero. Tu cras scies. Curioso civis abi.

7. Richardus de Marisco Dunelmensis antistes, funebrem epigraphen ipse sibi sanè piam scripsit, nec sine illius atriūtato leproe; inscriptione hec est:

Sim. Majol.
10.2. Canic.
fine libri,
mibi pag.
548.

Culmina qui cupitis, laudes pompsaque fitis,
Est sedata fitis, si me pensare velitis;
Qui populos regitis, memoris super omnia fitis,
Quod mors immittis, non parcit honore potitis.
Vobis prepositis similis fueram; bene fitis.
Quod sum, vos eritis, ad me currendo venitis.

Nempe hæc prisci seculi venustas amabilem spirat
simplicatem. Sed addo viri doctissimi monumentum.

A 8. Justus Lipsius è scriptis notus, è sepulchro cum vivis ita loquitur:

Quis hic sepulchrum, queris? Ipse edifferam. Nuper locutus & stylo & lingua fui, nunc altero licet. Ego sum Lipsius, cui littera dant nomen & tuus favor: Sed moriens ipse abiit, abiliit hoc quoque; & nihil hic Orbis, quod perennet, possidet. Vis altiore vocem recuno loqui: Humana cuncta sumus, umbra, vanitas, & scena imago, & verbo ut absolvam, NIHIL. Extremum hoc te alloquor; Æternum ut gaudeam, tu adpre-
care. Iustus Lipsius vixit annos 59. Obiit anno Christiano 1606. ipsa die Christi morientis.

Ita demum docti indoctique, opulent ac pauperes, unum omnes habent epitaphium, quod illis Moses Gen. cap. 5. scripsit: Et MORTVS EST. Imperatores olim recens sapientia inaugurati rogabantur, quod faxi genus placet in sepulchrum. Ego pænè idem ex te, Lector, queror: Quæ forma placet epitaphii? Elige. Velis, nolis, hoc offici præstabant alii vel invito, & linguam apponent tibi mortuo, si vivus tacere malis quam loqui funebria. Unam insuper formam sepulchralis inscriptionis exhibeo, quam ego mihi, quam tibi, quam Christianorum plurimis accommodatam censeo, si paucula mutentur; ea hæc est:

Quisquis es, Lector, est quod ex te querarum.

9. Nofin' quis hoc arcto subterraneo carcere habitet?
Ego, putredinis filius, & frater verium. Hæc stirps mea. Non
menum ne quare, evanuit cum vitâ, quam post lacrymas
& cunas in libris consumpsit, quos penè simul cum vitâ clausi.
Iam esti vivere, non deſti tamen vovere. Ab! hospes: quam
vellem plus virtutis, & minus me permissem vitius; quam cu-
perem, sepia ante mortem, siſſem mortuus affectui! Nunc
ista mihi non nisi optare, tibi & am preſtare licet. Quisquis es
(nam te non video in tenebris) dum potes, tuam ante mortem
mature morere. Hoc vita tua erit probatior, quod in illa ista
cæbrior. Vale, Lector, usque dum celi canat clasicum, ad
quod ut latus reviviscam, tu jam precare. Anno à pariente
Virgine 1617.

Sed ne istud nesciamus: Mortem beatam non facit. Mortem
cunt purpurae exuvia, non funebres pompæ, non te-
beatam gena holosericum, non longus ordo comitantium, non non faciunt
fexcentæ faces, non numerosa imagines, non inversi purpurae
clypei, non lugentes cognati, non vulgi præconia, non
conjugis lamenta, non funeræ laudator, nec defuncti
titulus in marmore vieturus, donec sua quoque lapidi-
bus mors veniat: sed virtus, sed animus inter morti mi-
tibus infrae & imperterritus. Bene vixisse, pulcherrimi & animus.
mum omnium epitaphium est.

§. 12. Cur equo animo moriendum, cauſe novem.

Causa I.

A Nte omnia Servatoris tui mortem cogita, & tuam Causam cur
feres æquissimum animo. Confer, obsecro, tuum
æquissimum animo moriendum.
D noſo diademate; cibos tuos cum ipsius felle, potum
tuum cum aceto illius; dolores tuos cum illius tormentis.
Tu inter amicos & solantes, ille inter inimicos & & tertiis cogi-
tantes obiit. Tu inter tot auxiliæ manus, ille tatio-
desertus ab omnibus expravit. Pro tuâ valetudine tot
pharmacæ laborant, illius extremitate si ne quidem frigida
succurrit. Et ille tamen Dominus, & summus; tu ser-
vus, & quidem infimus atque vilissimus. Illi hac omni-
inſoni & immerito, tibi tonitri evenient & meritisimo.
Quare quod conqueraris, fane non habes.

II. Maximus supremi Regis favor est, Bona mors. 2. Bona
At bene mori, est effugere male vivendi periculum. mors.
Bene autem moritur, qui moritur libenter. Quis è rigido
strato non promptè surgit? si solum cunctantur qui
plumeo calore mollissi foti, ægrè deserunt calentem ni-
dum. Si tibi ægrè fuit in hac vita, quippe ni ad meliorem
lubens transfas? Si bene; tempus omnino est ut finias,

ne

Æternitatis Prodromi Caput III.

71

Mors felicium difficitissima.
3. Celitum invitatio.
Homini Deus se debitorum constituit.
2. Timoth. 1. vers. 12.

ne te prosperitas, ut multis, præcipiter, serâ quidem sed gravi ruina. Difficillima est mors felicium. Adrogum non pervenisset Cræsus, si non ad sénium. Plurimi servorum, si in juventute, fuissent etiam in libertate mortui. Heu quot & quanti mortalium ad æternos rogos damnantur, quibus pueris aut juvenibus si vita mors rapuisse, contulisset celum.

III. Celites, & charissimi quique ad se nos invitant. Atqui, aïs, à locis & amicis abeundum. Improvidè: adeundi sunt. Parentes tui ubi? In celo speras, nonne? Sed & te quoque illuc perventurum. Multos tuorum seu amicorum seu cognatorum, in celo esse non credis? Atqui & tu ideo vivis, ut eò è vivis ad nos transferaris. At hæc certa non sunt; sperata sunt tantum. Reætè. Neque enim quisquam sperat, quod videt, aut certum habet. Et ideo Deus, etiam hujus virtutis materiem tibi suggestit. Sperare te jussit celum, nunquam illud certa securitate tibi polliceri voluit. Sed & hoc scias, te certa spe ferri, eti in rem tibi adhuc incertam. Fidei debitori non habet quod diffidat creditor. Deus, se tibi, affirmat dico, debitorum constituit. Vide tu, cuius sis creditor. An non ille hoc ipso latus qui clamat: Scio cui credidi.

4. Ardens moriendi studium divorum martyrum.

Malum est mori turpiter.

Mors est tributum ab omnibus pendendum.

In Psal. 114.

5. Longus mortis metus.

V. Longus mortis metus, quid nisi longum tormentum est? Diu vivis? diu etiam torqueris. Non possum, inquis, non timere malum, quod imminere video, tam eti lento passa. Ergo saltæ tunc timere cessa, cum in eo res est, ut tibi omnis timor admiratur. Optimè dixi Tertullianus: Non est timendum quod nos liberab ab omnitem. Atqui, aïs, res formidolosa est, in morbo sic prævidere mortem sensim adrepentem. Homo vermicule, quid tibi vis? An non tuus Servator tringita tribus annis, & amplius, suam ipse mortem, & eam quidem acerbissimam prævidit? tunc illo melior? Sed quia non solam mortem, sed prævia mortis incommodatimes, Epictetum audi: Tu vero, inquit, non animo firmo egrediens, sed tremens, propter vestimenta tua, propter vasa argentea. Infelix, itane haec tuus omne tempus perdidisti? Quid ergo si ægrotaro? Ægrotabis honestè, quis me curabit? Deus, amici. Duriter decumbam. Sed ut vir, Domicilium commodum non habeo. In incommodo ægrotabis. Quis autem mihi viætum parabit? Qui etiam alii parant. Quis verò erit morti exitus? Quis nisi mors? Non igitur cogitas, caput hoc malorum omnium, & degeneris animi, & timiditatis esse, non mortem, sed mortis metum; adversus hunc igitur te exerce: hic inclinent disputationes omnes, omnia quæ audis, quæ legis. Tum scies, hac solâ ratione ascri homines in libertatem.

6. Malorū per morte liberatio.

Liberatio. Lib. 25. nat. h. cap. 23. & lib. 28. cap. 1. fine.

A hoc primum quisque in remedii animi sui habeat: ex omnibus bonis que homini tribuit natura, nullum melius esse tempestivâ morte. Cæsar apud Sallustium. In luctu atque miseriis, mortem ærumnarum requiem, non cruciatum esse asserit; cæque cuncta mortalium mala dissolvere. Ideo sapiens semper cogitat, qualis vita, Cic. lib. 1. non quanta sit. Nam commorandi nobis natura, non Tuf. 44. habitandi diversorum dedit; & vita uitaria sicut pecunia, nulla præstabilità die. Quid est igitur quod querare, si repetit, cùm vult? cùm condicione acceptas.

VII. In morte carcer panditur, quid trepidas exire? 7. In morte. Gaudie patiū & gesti, hucusque captivus fueras, nunc te carceris liber eris: pater jam carcer, evola. Quid haec tenus philosophatus es, si hanc philosophiam m o & i tantopere reformidas? Ideo hoc corpus acceperisti ut redderes, & ideo reddes ut & denio recipias cum amplissimo fore. O quam fatuum est illi spei, illi beatitudini non inniti, ut hinc latius excas ad id quod semper maneat, & mortis compendio mures, quod in perpetuum non tollatur. Pater carcer, evola ad meliora.

VIII. Mors via est; imo janua est per quam admittitur in patriam, ad eternam vitam, ad immortale gaudium. Mors enim non tam vita finis, quæcum ad vitam transitus est. Praeclarè dixit Bernardus: Moritur quidem & justus, sed securè: quippe cujus mors, ut praesentis est exitus vita, ita introitus. At dixeris: Diu vivere quæcum jucundum est; led ah quæcum incertum est, an diuina gratia non prius tuâ culpâ te sit desertura quæcum vita. Et quis est qui non subinde trepidet de suâ perveritati, quæcum nullâ vita sanctimoniam mereri potest. Donum est hoc, & gratuitum. Ideo qui donum hoc ambit, donantem sibi conciliat.

X. Caussarum causa est, voluntas Dei, cui ab 9. Volun- aeterno placuit te hoc tempore, hoc loco, hoc morbo, tas Dei, natura concedere. Quid vñ amplius? Deo sic placet, ita Deo vñsum est. Hæc illa est voluntas quæ nil velle potest omali. Ergo, quod Siracides suadet, In tempore Eccl. e. 18. infirmatis offende conversationem tuam. Sed has omnes ver. 21. caussas in compendium sic consero. 1. Mors Christi. 2. Gratia Dei. 3. Invitatio Celitum. 4. Exempla pre- cunctum. 5. Finis timendorum. 6. Finis omnium malorum. 7. Egressus è carcere. 8. Ingressus in paradisum. 9. Voluntas Dei.

§. 13. Mors igitur formidanda non est.

¶ Ac ergo libens, mi Christiane, quod vel nolens facies. Quidquid sit à Volente, sit levius, & definiri esse necessestas, ubi voluntas accesserit. Sapiens sic instructus est, ut, quibus non potest obstatere, conficiat. Ergo securus, nil timeas. Natura pàrens benignissima, nihil fecit horribum; mortem adeo formidabilem error ho- minum facit, non natura rei provida. Mortem exhor- rescimus, non quia mala, sed quia hominibus non est exhorre- nota. Si quid magnum volvis animo, si quid altum struis, humiles & inepuis vulgi voces despice; verum illos suspicere, quorum imitatio ad veram gloriam via est. Apud nos latè felicitèque morientium innumerabilia sunt exempla. Noste tercent illorum verba, qui mortem vicinam affirmant. Imitare vel illum è priscis, qui Excerpta Seneca mihi mortis monitori minimè asper hume dedit dialogum. Morieris: Ita hominis natura est, non pœna. Morieris: Hac pag. 793. conditione intravi ut exire. Morieris: Genius jus est quod murum acceperis, reddere. Morieris: Peregrinatio est vita, cum multum deambulaveris, domum redi- cendum est. Morieris: Putabam te aliquid novi dicere. Ad hoc veni, hoc ago, huc me singuli dies adducunt. Nascenti mihi Natura protinus hunc posuit terminum. Quid habeo quod indigner? in hac verba juravi. Morieris: Sicutum est timere, quod vitare non possis. Itud non effugit, etiam qui diu distulit. Morieris: Nec primus, nec ultimus. Multi me antecederunt, omnes sequentur. Morieris:

Æternitatis Prodromi Caput III.

Morieris: Hic est humani officii finis. Quis fanus aucto-
rari molestè tulit? Quò transit Orbis, ego transibo. Ad
hanc conditionem cuncta gignuntur. Quod ceperit, de-
sinet. *Morieris*. Non adeo grave est, quod tantum semel
patiendum est: eterna verè cruciant. Nunc certè minus,
mors formidanda quād olim: siquidem olim obstruc-
tali aditu, hoc unum omnes ingemiscabant:

Noctes atque dies patet atri janua celi.

Nunc verò leti canimus:

Noctes atque dies patet atri janua celi.

Ingenti itaque animo mors provocanda est, sive nos
hotribilis vultuque impetu aggrediantur, sive quotidiano
& vulgari exitu: nihil refert quād minax veniat, quod à
nobis petri minimum est. Nunquam male de morte
senit, qui bene vixit; neque aliquid perdit, qui acquirit
omnia.

§. 14. Quomodo Sancti mortem desiderant,

& tamen formidant.

*Lib. 31. mo-
ral. cap. 16.* **V** Ideamus Paulum, inquit Gregorius, quomodo
amat quod refugit, & quomodo refugiat quod
amat. Ecce & morti desiderat, & tamen carne expoliari
formidat. Cur hoc? quia etiā victoria in perpetuum læ-
titificat, ipsa milhominius ad præfens poena perturbat: &
quamvis vincent amor subfrequentis innumeris, tangit tamen
non sine mortore animum pulsus doloris. Sicut
enim vir fortis cum vicino *pan-belli* certamine armis
accingitur, & palpit & festinat, & mit & sevit: quasi
pavere per pallorem cernitur, sed per iram vehementer
urgetur: ita vir sanctus cum palla, ni se propinquare
conspicit, & natura sua infirmitate concutitur, & spei
sua loliditas se roboratur, & de vicinia morte trepidat, &
tamen quod moriendo veritus vivat, exultat. Ad regnum
quippe non potest nisi interposita morte transeat: &
idcirco confidendo quasi ambigit, & quasi ambigendo
confidit: & gaudenti metu, & metuens gaudet, quia
sicut quod ad bravium quietis non perveniat, nisi hoc
quod interierat transecedat. Hinc etiam sanctissimi
viri ad mortis occursum non nihil trepidarunt. Eze-
chias Rex invalecente regi, dñe tabeficens flebiliter
lamentatur, *quod in dimidio dierum suorum vadas ad por-
tas inferi*. Quid? Sonne ab ipso Davide, vocem illam
expressit mortis formido: *Ne revokes me in dimidio dierum
meorum*? Quid de Abrahamo, Jacob, Eliā dicimus? qui
etiam, ut ē paginis sacris dicitur, mortem timuerunt,
sed moderare. Elias mortis fugitans, mortem tamen
sub a juniperō invitavit.

*Isaiae. 38.
vers. 10.* Arsenius, vir centum viginti annorum, nullo unquam
morbo rentatus postquam annis quinqueaginta quin-
que servislet Deo, iam migraturus ē virā, non nihil tre-
pidare ceperit, imo & lacrymis madere. Præsentis hoc
mitati: Eriam tu pater, ajunt, mortem meū? At ille:
Revera, inquit, ex quo monachum in dū, hanc horam for-
*L. 2. de Irā.
cap. 3.* midare nō quād desū. Ad rem præclarè dixit Sene-
ca: Itaque & fortissimus plegmique vir, dum armatur,
expalluit: & signo pugnat dato, ferociissimo militi paulum
genua tremuerunt: & magno imperatori, ante-
quam inter se acies ariarent, cor exiuit: & oratori
eloquèrissimum ad dicendum componitur, *b* summa
est, extrema, *c* summa, *d* summa, *e* summa, *f* summa,
g summa, *h* summa, *i* summa, *j* summa, *k* summa,
l summa, *m* summa, *n* summa, *o* summa, *p* summa,
q summa, *r* summa, *s* summa, *t* summa, *u* summa,
v summa, *w* summa, *x* summa, *y* summa, *z* summa.

b Sūma, *c* summa, *d* summa, *e* summa, *f* summa,
g summa, *h* summa, *i* summa, *j* summa, *k* summa,
l summa, *m* summa, *n* summa, *o* summa, *p* summa,
q summa, *r* summa, *s* summa, *t* summa, *u* summa,
v summa, *w* summa, *x* summa, *y* summa, *z* summa.

c *Guil. Ze-
nacar. lib. 5.* Ita mortem optimi quique & desiderant & formi-
dant, cupiunt exire & metuunt. Sed præstat cum Cato-
ne mori quād eum Antonio vivere. Mortem vicit qui
dextrè passus est à morte se vinci.

§. 15. Mors mala vitam malam sequitur.

Q uæ admodum arbor incisa illac ruit quā pro-
pendet: ita plerumque quā propendemus dum
vivimus, illac cadimus cū morimur: pede quo cœpi-
mus, semper imus. Montro simile, si vitam pessimè
actam mors claudat laudabilis. Quæ viventi fuere in
deliciis, eadem recurvant morienti. Aulicus Regis Cen-
redii famulus qui magis suo domino, quam Servatori
Christi placere studuit, cū ad extrema venisset, con-
scientia curam non tam negligere quād differre videri
vokuit. Demum sibi cacodemones cum ingenti flagitorum
codice triumphantes videntur, desperans salutis obit.
Dum impius Chrysostomus, *Inducias clamat, inducas vel* *Greg. bo. 12.*
usque mane, negatis inducis exipiat. Herodes Agrippa *& l. 4. dial.*
prout flagitis vitam implevit, sic & mortem. Herodias *cap. 38.*
Filiatix que Baptiste caput sacrifici secundum obicit, *Baron. 10.*
etiam suum caput glacie scutum amisit. Sic Jezabel & *an. 46. n. 4.*
Athalia Regine, sic Reges Benadad & Balthasar, sic no. 53.
Antiochus, hicali sexenti, qualem egerunt vitam, talem
habuerunt & mortem.

Mors sapientum gemenda, sed multò magis stultorum vita
Vita stultorum. Mors peccatorum pessima, & æternitatis laetissima
mors. Ingressus sine illo exitu irrevocabilis. Stultus
mors timet, qui vitam negligit. Qui luxuria vivit,
vivit moritur.

§. 16. Mors bona vitam bonam sequitur.

V erissimè dixit Augustinus: *Mala mors putanda non est, quam bona vita precessit*. Neque enim facit malum, *cap. 11.* *lam mortem nisi quod sequitur mortem*. Nimirum boni
seminis bona messis est. Regia ad bonam mortem via vita bona
est, vita bona: is gradus ad eam primus, is medius, & ad bonam
ultimus est. Vitam & mortem non male syllogismo mortem
comparat: syllogismi finis, conclusio est; vita, mors, via est.
At vero conclusio vera est aut falsa, pro antecedentia
naturā: sic omnino mors bona vel mala est, prout anteceden-
tia sequitur bona vel mala vivendi ratio. Ita divinus Pau-*2. Cor. 6. 11.*
lus severè pronuntians: *Quorum finis, inquit, erit secundum operam eorum.*

Memoranda mors fuit sanctissimi martyris Felicis, *Baron. 10.*
qui, cū ad supplicium duceretur, sibi ipse gratulatus *anno 302.*
altā voce: *Virginitatem, inquit, eufo diu, Evangelia ser-*n. 13. 4. v. 7.**
vavi, veritatem prædicavi, nunc flecto cervicem Deo vi-*Ioan. Raul.*
tum. Narrant religiosissima vita virum subitā morte
occupatum, repertum esse mortuum in mufeo, illo qui-*theol. par. 1.*
dem corporis habitu, ut digitum servaret intentum *serm. qna-*drage. mih.**
cris biblis, & illi etiam pagina, in quā Sapientia pte-*Sap. cap. 4.*
monet: *Iustus si morte preoccupatus fuerit, in refrigerio erit.* *vers. 7.*
Pretiosa in conspectu Domini mors sanctorum eius, leu lenta *vers. 15.*
seu subita.

Mellifluus ille Bernardus æternitati jam vicinus, suos *Auct. vita*
ultimum affatus: *Quia, inquit, non magna religionis *lib. 5. cap. 20.**
exempla vobis relinquuntur, tamen, quæ magis à me ob-
servata memini, sedulò imitanda commendo. 1. Minus
sensui meo quam alterius credidi. 2. Læsus à lædente
vindictam non expeti. 3. Neminem unquam offendere
volui: quidquid contra evenit, sedavi ut potui. Jam
proximus morti, epistolam tamen ad Arnaldum Bon-*serm. 26. in*
vallis Abbatem dictavī in hęc verba: *Spiritus promptus*
est in carne infirmus. Orate Salvatorem, ut tempestivum
jam exitum non differat, sed custodia. Curate munire
voris calcaneum nudum meritis: ut is qui insidiatur,
invenire non possit ubi figat dentem, & vulnus infligat.

Gerardus & genere & religione Bernardi frater, hoc
ipsum quod affirmamus (mortem bonam bona vita
conjungi) affatim demonstravit, sed de hoc Bernardum *Serm. 26. in*
ipsum, quem ipse dolor differt fecit, loquente au-*Can. propius*
diamus: *Utinam, inquit, non te amiserim sed præmi-*hincem.**
ferim, utinam vel tardè aliquando sequar te quo cumque
seris. Non enim dubium quin ad illos ieris quos circa
medium

Eternitatis Prodromi Caput III.

73

medium extrema noctis tuae invitabas ad laudem, cum in vultu & voce exultationis, subito erupisti in illud Davidicū, stupentibus qui assistebant: *Laudate Dominum de celsis, laudate eum in excelso.* Jam tibi, frater mi, nocte adhuc mediā diecebat, nox sicut dies illuminabatur. Accidit sibi ego ad id miraculi, videre exultans in morte hominem, & insultantem morti: Ubi est mors victoria tua? ubi est mors stimulus tuus? Jam non stimulus, sed jubilus. Jam cantando moritur homo, & moriendo cantat. Usurparis ad letitiam mater mortoris, usurparis ad gloriam gloriae inimica, usurparis ad introitum regni porta inferi, & fovea perditionis, ad inventionem salutis, idque ab homine peccatore. Juste nimur, quia tu inique in hominem inoccidentem & justum potestatem temerariam usurpasti. Mortuus es & mors & performata hamo quem incauta glutinisti, cuius illa vox est in Prophetā: *O mors mors tua, mors tuus, ero inferno.* Illo, inquam, hamo performata, transeunibus per medium tuifidelibus latum letumque exitum pandis ad vitam. Gerardus te non formidat, larvalis effigies. Gerardus per medias fauces tuas trahit ad patrem, non modò securus, sed & letabundus & laudans. Cum ergo supervenies, & extrema jam Psalmi me audiente clara voce complectet, suspiciens in celum, ait: Pater in manus tuas commendo spiritum meum. Et repetens eundem sermonem, ac frequenter ingeminans, Pater, Pater, conversus ad me exhilarata facie, Quanta, inquit, dignatio Dei, patrem hominum. Effe? quanta hominum gloria, Dei filios esse & hæredes! sic cantabat, quem nos lugemus, in quo & meum (fateor) luctum pænè in canem convertit, dum intentus gloria ejus, propriæ ferè misericordie obliviscor. Mori male non potest, qui non male vixit.

§. 17. Qualis vita, talis mors.

VEnator defessa toro cum membra reponit.

Mens tamē ad silvas & sua lucta redit.

Nimirum quæ diurnis agitamus curis, recursant nocturnis. Eodem prorsus modo, quibus in vita insuevimus, ea placent & in morte. Hinc talis plerumque mors est, qualis præcessit vita.

Aurifabrum ajunt fuisse, cui etiam in ipsa fati linea libuit esse negligentem salutis, & plus curare argentum quam celum. Huic argentea Christi crucifixi statua veneranda atque oculanda porrigebatur, monebaturque mortem illius cogitaret, qui humanam gentem ab inferitu revocasset tam acerbo leti genere. At ille infernum ac cali, illi fuit atque Dei, ille omnium sanctiorum cogitationum oblitus: Et queso, aiebat, quot pondo esse censeris hanc imaginem? Aurifex misericime, non sanctiora cogites, in hoc æterni salutis punctuifissio, in illo quo vita & mors distinguitur momēto. Ita prorsus quod diurnis versamus studis, id nocturnis somniamus ludibriis, & quod in vita agimus, in morte cum agimus animam, raro definimus. An non hos tales vulpi similes esse dixeris? quæ cū ad patibulum ducuntur, ultimū adhuc plateam anserum transire cupiebat: ita qui aurum amant, qui voluptes inhabit, oculis jam morte pessis, & spiritu supremos anhelitus redudent, etiamnum aurum, etiamnum voluptes somniant. Sic vivimus, si perimus.

Quantò melius Socrates, qui nec ipso quidem exce-
fū vitæ, sibi & honesti potuit oblivisci. Quantò sanctius ille Christiani sanguinis, nec infiniti fortis famulus: Aut-
hunc erat servitium Oenoponti graviter decumbens; jāque rationes cum sacerdote putarat, cū usū venit ut sit levanda frigidam posceret. Datur: & cum portet
ē pocolu, dicit cauſa, jubetur ei, quem amicissimum habetur, propinare. Lectulum forte aulica turba corona-
bat. Tum ille circumferre oculos, & ex adverso Christi patientis iconem contemplari, atque: Christo, in-

Valer. I. 7.

6.2.

anno Chri-
tiano 1614

Tom. I.

A quis, propino charissimo meo, qui me ab inferis vindicavit. Cujus dicti suavitatis omnium animos mirè permulgit, at ille postridie ad amicissimum feliciter migravit. Non sic impii, non sic.

Psal. 1. v. 4.

Antiochus Rex Syriæ Judæos immanissimè vexavit: Antiochus Maximinus verò Imperator crudelissimè edictis & rex Syriæ & Maximinus im-
atrocissimis cruciatus funditus Christianos delere sta-
tuit, quorum uteque tandem divinā se exerente justitia in moribus deterrimum lapsus, cū aliunde nulla
se auxili spes ostenderet, ille Judæos, hic Christianos
enixissimè rogavit, ut pro salute iporum supplicant
Deo suo, amillimi planè corvo Aësopico, qui cū le- Corvo A-
thali morbo ingeretur, matrem assidentem monebat, opico si-
ne apploraret sibi: quin potius sanitatem suam preci-
bus commendaret Deus. Cui illa: Omni fili, quem Deo-
rum tibi propitium fore confidis, cū nullus sit, & cu-
jus arā, victimæ partem non sis furatus.

Ergo quales vivimus, tales morimur, tales & judica-
mur, tales aut Orco afferinur, aut Cælo.

§. 18. Bona mortis votum.

Moritur anima mea morte iustorum, & sicut novissi. Num. 5. 23.
ma mea horum similitudinē, exclamat vates Balaam. v. 10.

Quantò rectius vovisset: Vivat anima mea vita iusto-
rum, ut & mori possit morte iustorum. Ridiculum est,
mortem bonam appetere, & bonam vitam fugere. Be- Bene vive-
re vivere laboris, b' me mori felicitatis est, sed istud ab re laboris,
illo pendet. Qui recusat rubrum pelagus transire, non bene mori
poterit manna comendere; qui Aegyptiam servitutem
amat, terras beatas non contingit. Pid hinc & eleganter
Bernardus: *Vitam, inquit, hac morte ego frequenter ca- Serm. 52. 15
dam, & evadam laqueos mortis, ut non fessam vite luxu- Cant. med.*

rianis mortifera blandimenta, ut non obstupecam ad sensum
libidinis, ad astutam avaritiam, ad iracundiam & impatientiam sti-
mulos, & angores sollicititudinum & molestias curarum. Bona
mors qua vitam non astrict, sed transire in melius.

Cinistrum hæc illa mors est, quam sibi votis omnibus
expectat, qui vitam ambit mortis ignaram. Ante mor- Mors opti-
tem mori virtus, mors omnipium optima est. ma quæ?

§. 19. Somnus Moris frater.

Refert Paulanias, Olympiæ vīsam à se statuam, nō L. 1. Aliae.
citem, figurā habituque muliebri: haec puerum Noctis fi-
lum dormientem dexterā tenebat, levā nigrum dor- lit.
mienti similem. Horum primum appellari Somnum,
alterum Letum, utrumque autem Noctis esse filium. Lib. 6. A.
Hinc Marcus confanguineum Leti soporem facit. neid.

Gorgias Leontinus, jam senio confectus, & ad vita
metam spectans, adversa valetudine correptus est. Ad Aita. 1. 2.
hunc amicorum quidam revisit, reperitque optimū
senem in somnum prolapsum: evigilantem interroga-
vit, qui habebat: Cui Gorgias respondit: Jam somnus
incipit suo me fratri tradere.

Quisquis est Christiani sanguinis, nunquam se som-
no permittat, quin suam prius conscientiam conveniat,
& noxas dolendo deterget. Multi dormire cæperunt
& simul mori, qui prius vitam quam somnum finie-
runt. Itaque ipse etiam somnus Leti frater timendus, Somnus
& quā fieri potest, non cautissime tantum, sed & ca-
utissimè adeundus. Qui non castè dormit, vix castè vi-
gilabit.

§. 20. Mortis prodromi.

AETERNITATIS prodromus mors, mortis prodromus, si-
gnum, si Plinio credimus, in furoris ægritudine, rīsus Lib. 7. nat.
est; in aliis verò morbis, inæquabilis & formicans ve- hīs. c. 51.
naturam percutiſſ, sed & oculi ac nares indubitate mortis signa exhibent. Cum Plinio experientia quoque lo-
quitur, vicinæ mortis esse indicia, cū peregrinose egro-
ti itinera disponunt, & fugam moluntur ē lecto; cū stragu-

stragulam vestem plicant, aut operimenti quasi villosa decerpunt. Præter hæc subinde quædam velut præsgalia sunt que mortem approprentem non vanè nunciant. Augustus Imperator ante efflatam animam subito pacificus, à quadraginta se juvenibus abripi questus est. Id quoque magis præsgium, inquit Suetonius, quænam mentis alienare signum fuit. Siquidem totidem Praetoriani milites, cum mortuum in publicum extulerunt.

Plutarch &
Arrian.

Cum Alexander Rex Macedo ad Babylonem navigaret, exortu ventus regium capitis ornamenti & alligatum ei diadema rapuit, ornamento in aquas delaplo, palustri arundini adhaesit, diadema. Hoc è nauis quidam allatum iit, sed ne illud natando madefaceret, capiti impostrit, atque sic Alexando retulit. Munera loco talenum accepit nauta, sed mox Chaldaeorum monitu capite plexus est. Sed nec Alexander mortem effugit, quam ei ablatum diadema proximam portendit.

Baron. tom.
12. anno
1185. Vide
Æternitate
Confid. 5. 9.

3. Cap. 1.
§. 18. suprà.
Chronicon
Monach. Jeri
Monach.

Anno Christiano 1185, cum ingens, idque ultimum Andronico Commeno Imperatori exiūm imminiceret, Constantinopoli in templo statua beati Pauli, quam ei Andronicus posuerat, ubertim flevit. Nec vanæ fuerunt lacrymæ quas Imperator sanguine suo diluit.

Præsgium somnium Gulielmi Duci Bavari jam supra narravimus. Huic sanguinis cognati virginem adstituimus. Barbara Bavariae prima, quinquennis coenobium virginum Monachii est ingressa. Hanc Rex Galliæ conjugem sibi petuit à Duce Alberto fratre ger mano Barbaræ. Hoc cum innotulisset pueræ, triduum petuit deliberatione. Et isto quidem tempore remotis à se arbitris, cœla solo Deo egit, ardenter sapius precatu in templo, divina voluntati explorande. Elapsò tri duo respondit: Mei parentes me Deo donarunt, hoc ego donum non revoco. Ita in cenobio permanfit. Inter alia sibi concessa habet amaracum tam prodigiose magnitudinis, ut hinc portande viæ duo viri sufficerint. Grandem deinde cævam avibus plenam aluit. Sed & torquem aureum sub facio velamine, nudu corpori applicitum gestavit. Verum quatuordecim diebus ante obitum Barbaræ, amaracus omnis exaruit; nocte altera omnes aves reperae sunt mortuæ; tertia denum nocte medius torques rupit. Barbara præagi animi virgo, Antistitam conveniens: Hæc omnia, inquit, me petunt. Et paucis post diebus, cum anum ageret decimum septimum, obiit, die Divo Ioanni Baptista sacro, anno 1472. Post illuissimam hujus virginis mortem decimo quarto die, alia è mortalium numero defunctæ est, hanc iterum alæ aque ad securi sunt moriendo, dum viginti virgines, ex eadem facia familiâ certis intervallis obierunt.

Habent subinde viri principes feminæque mortis sive præsgia, insolitos latrati canum, rugitus leonum, intempestivos in horologis sonitus, nocturnos in arcibus tumultus, aliaque propinquæ mortis indicia. Reæstissima dixi Plinius: Cum innumerabilia sint mortis signa, salutis securitatisque nulla sunt. Quid verò illa omnia monent, nisi hoc ipsum: Memento te esse hominem, o homo! Æternitatem cogita ad quam properas: Brevi est eundum, nam holpes es quæriam: Age sis para te, ad Dei tribunal reor, in omnium scopulum vocaris. Qualis vixisti, talis judicaberis.

§. 21. Quid ad mortis nuntium respondendum.

Paulinus in
21. Am-
brost.

Batus Ambrosius, accepto mortis nuntio, cum amici lugent rogarerintque ut longius vitæ spatiū à Deo posceret: Non sic vixi, ait, ut me pudeat inter vos vivere: sed nec mori timeo, quia bonum Dominum habemus.

Sapientissimum hoc responsum Augustinus plurimum suscepit, & apud suos tanquam clima proflus & libra verba maximopere commendavit. Ideo enim dixisse censemus, *Nec mori timeo, quia bonum Dominum habemus*, ne cederetur de purgatissimis suis moribus præfidentiū sentire, qui magis Domini bonitati, quam suis meritis fidebat.

Ipse Augustinus, ad mortis nuntium nil turbatus: *Possid. in vi-
ta Augustini
c. 27.*

Aurei oris orator Chrysostomus paulò ante mortem, exul ad Innocentium scripsit: Nos tertium jam annum in exilio versamur, expositi pestilentia, fami, bello, contiguis incursionibus, solitudini inenarrabili, quotidianæ morti, Isauricis gladiis. Cum verò jam esset aetrus animam, claram pronuncavit: *Gloria tibi
Domine, de rebus omnibus.*

Divus Cyprianus ob Christianam religionem capite damnatum, ingeni spiritu dixit: *Deo gratias*, qui me à corporis vinculis dignatus absolvere.

Hos sanctissimos viros imitetur moriturus, dicatque hoc ipsum sibi: *Deo gratias, Gloria tibi Domine, de rebus omnibus.* Sat multi vigilatum inter spinas, sat lusum inter feras, sat laboratum inter procelas. Nunc, quia vigilariunt, & lusus, & laboris finem video, *Deo gratias, Gloria tibi Domine, de rebus omnibus.* Nimurum, quibus vita est rædio, mors efflucio.

§. 22. Mors dulcissima, sed pessima.

Gorgius Clarentius Dux à fratre Eduardo IV. An glia Rege ob suspicionem affectati regni iussus est mori, data ramen mortis optione. Ille suavissimam mortem electurus, labrum vino Cretico impleri præcepit, in hoc ipse se collocauit, atque ut alii per stillicidia emitunt animam, sic ille dulcissimum liquorem forbendo, stillatum admisit mortem, submersus tandem in hoc tam suavi, sed letali balneo.

Si mores spectemus, ah quanti sic moriuntur! Volutum melleam potionem tam intemperanter bibunt quæcumque sitiunt, nec ullum faciunt aut sitiendi aut bibendi modū. Ita dum fugunt, dum lambunt, dum sorbent, dum totâ animâ in se trahunt voluptates vanas, breves, fædas, pœnitendas, heu miseri guttatum exstum combi- *single e-
bunt, ventris ac libidinis mancipia. Atque quod avidius nim gutta-
mellam hanc mortem hauriunt, eò citius se submer-
gunt. Dicunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna de-
v. 13.*

§. 23. Melior mors quam vita amara.

Præstat semel mori, quam ad mortem sibi accedere. Quotidie morimur, infamiam amissimus, deinde pueritiam, deinde adolescentiam; usque ad hæsternum, quidquid transit temporis, perit, nec sine labore, ac aerumnis plurimis. Has Gregorius Nazianzenus compendio complexus: Nullum, inquit, inter homines bonum est, quod non aliquid habeat admixtum vitii; opes, sunt infiditæ; paupertas, pedica est; dignitas illius. Tunc fastus, meta sunt infamia. Imperare, periculorum; alterius imperio subesse, molestem: juventus est bonum cui temporis fervor; canities, tristis vita occidit. Gloria, tui non sit est aër; nobilitas, virtus sanguis; matrimonium, est vinculum; libertas, sunt leges curatur: satietas perulantiam, egestas impatientiam suaderet. Omnia denique mortali bus laboriosa sunt; omnia humana meritis metus, risus, flatus; merus flatus, fumus, volatus. Quidquid in orbe cernitur orbis quidam est perpetua conversione similia omni volvens, qui modò videtur stabilis, modò dubius est, modò labilis, diebus, noctibus, laboribus, moribus, mortoribus, voluntatibus, calamitatibus semper incertus ac varius. Et quid denum postilla ram incerta? Mors certissima. Eleganter proflus Augustinus: *Mors Mors est sola, certissima.*

Æternitatis Prodromi Caput III.

75

sola, inquit, certa est, cetera sunt incerta omnia. Conceptus est puer, fortè nascitur, fortè non nascitur, sed abortu perit. Si natus sit, fortè crescit, fortè non crescit; fortè senescit, fortè non senescit; fortè dives erit, fortè pauper; fortè honoratus erit, fortè abjectus; fortè uxore ducet, fortè non ducet; fortè habebit filios, fortè non habebit; fortè ægrotabit, fortè non egrotabit; fortè à bestiæ devorabitur, fortè non devorabitur. Nunquid possumus dicere: fortè morietur, fortè non morietur.

Divinæ paginæ Regis Alexандri fatum ita depingunt: *Et post hac decidit in leatum, & cognovit quia moreretur. O quanta vis verbulo, Post hac, & illi, decidit, sed & isti, quia moreretur. Orbem, inquit orbes plures victoriarum spe jam devoraverat Alexander; & Eterna annalibus dignissima gestissæ sibi visus est: nihilominus post tot tantas victrorias, vietas occidit, non modo in leatum, sed & in tumulum, sarcophago contentus. Refert Petrus Alfonius, Alexandro jam vitæ functo, complures philosophos confluxisse, qui super regio funere varia pronunciarunt. Fuit, qui diceret: En, modò quatuor ulnarum spatiū ei satis est, cui spatiosissimum terrarum orbis non sufficerat. Subiungit alter: Heri potuit Alexander quos voluit à morte liberare, hodie non potest seipsum. Aureum defuncti loculum contemplatus unus: Heri, ajebat, Alexander ex auro fecit thesaureum, jam mutatis vicibus thesaureum ex Alexandro facit aurum. Ita dicitur eruditè certatum est; omnium tamen una erat vox, quæ divini oraculi: Post hac decidit in leatum, & mortuus est.*

En, in quantas sepe cogitationes, oblii conditionis nostræ venimus! Immortalia (utinam caelestia) voluntas animo, & in nepotes pronepotice disponimus, cùm interim longa conantes mors opprimit, & hoc quod senectus vocat, pauci sunt circutus annorum. Ecce, obsecro, morti fidimus? Circumspicite quām levibus causis amittamus vitam: non cibus nobis, non humor, non vigilia, non somnus sine mensura quadam salubria sunt. Morti ad nos admittunt pandunt pes leviter offensus, auricula dolor, dens verminans, cibus stomacho parum obsequens, humoris corrupti guttula. Nunquid ut extinguamur, res magni moli- menti est? Odor, sapor, lassitudine, nutritiuncula ipsum, & sine quibus vivere non possumus, mortifera sunt. Humanum corpusculum, imbecille, fluidum, putre, morbidum, quoconque se moveret, infirmitatis sua ita- tim conficiunt, non omne calum fert, aquarum novitibus, sartaque non familiaris aura, & tenuissimi- causis, si sed luditur. Ergo Siracida credamus. Ergo melior mors est (ò mortales) quam vita amara, & requies eterna quam languor perseverans. Ergo, melior habitatio est in celis, quam peregrinatio in terris.

§. 24. Beatitudo mortis.

Apoc. c. 14. v. 13.
In Domi-
no mori-
quid sit,
lifesec. I.
v. 2.
Mortuus
est Mo-
ses ser-
vus Do-
mini.

*Ecli. c. 30.
v. 17.*
Greg. Naz.
v. 19.

*Eccl. c. 30.
v. 17.*
Greg. Naz.
v. 19.

*Apoc. c. 14.
v. 13.*
In Domi-
no mori-
quid sit,
lifesec. I.
v. 2.
Mortuus
est Mo-
ses ser-
vus Do-
mini.

Tom. I.

Scribe: Beati mortui qui in Domino moriuntur: amodo jam dicit Spiritus ut requiescant à laboribus suis: opera enim illorum sequuntur illos. In Domino mori, idem est, quod mori servum Domini, uti de Moysi sacra pagina loquuntur: *Moses servus meus mortuus est. Quasi Dominus diceret, inquit Cajetanus, Licit quandoque peccaverit, & peccando non fuerit servus meus; attamen mortuus est servus meus; mortuus est in Itatu servitutis meæ; mortuus est sic, quod quidquid erat, & quidquid operabatur, meum erat; servus enim totum quod est, domini est. Et talis servus Domini, illud Simeonis carmen in ipsa morte modulatur: Nunc dimittis servum tuum Domine, secundum verbum tuum in pace. Omnino in pace, eaque eternâ, ad cuius statim initium, omnium proborum hominum bella finiuntur, eternum non refusanda. Tales etiam servi Dei in Domino moriuntur, qui in Domini fini quali morientes conquiscent, & sic quicquidem suaviter in mortem ob-*

Adormiscant. Ita Stephanus inter ipsos faxorum nimbos, *Act. c. 7.* in tanto lapidantum tumultu & fremitu, obdormiuit in v. 60. Domino. Ita & Lazarum amicū suum Christus dormire *Iam. c. 11.* dixit. Sic & Moles servus Domini mortuus est jubente v. 11. Domino, vel ut alii exponunt, super os Jehovah, seu, ex osculo Jehovah, hoc sensu. *Sicut mater infantulum brachii suis indorinent deosculatur, & sic in leculo blandè reponit; ita Mosen, cui dormientem infantem, Deus per osculum & amplexum in finu Abraham quasi in leculo collocavit.* *Nimirum, Cum dederit dilectis suis somnum, Psalm. 126. v. 3.* ecce hereditas Domini. Beati ergo tales mortui, & nimium beati, qui nunquam amplius futuri miseri. Bona, inquit Bernardus, mors justi propter requiem, melior, propter novitatem, optima propter securitatem. Beati, terisque beati tales, opera enim illorum sequuntur illos: sequuntur tantum famuli suum dominum, tantum filium suum patrem, discipuli suum præceptorem, milites suum ducem, nobiles suum regem; sequuntur usque ad tribunal Dei; deducunt & comitantur usque ad supremam Dei curiam, quod hi soli nobiles famuli admittuntur. Arque ut quantum quisque dives sit ac nobilis, ex famulorum cum numero, tum ornatum cognoscitur: ita qui ante Regem gloriæ dignè apparere cupit, sibi de tali familiâ pro- videat, curèque ut ea se stipet, sive quænumero filia- sima & ornatissima. Et licet bona opera nostra præ- dant nos merito, sequuntur tamen præmio, labor qui in illis, præmis, merces quæ ab illis, subsequitur.

§. 25. Valedictio morientis ad vivos eadem via securitos.

Quærum me pœnitentiat, multa sunt; viruris sèpius neglegit, & temporis male consumpti. Quænam potuissim, inquit debuissim fuisse patientior, submissior, & quotidiana mortis studiofior! quantillus in me divini amoris signiculus spiravit! Miserere mei Deus, miserere mei, secundum magnam misericordiam tuam: parce peccanti, o infinita bonditas, per filii tui sanguinem & morte te pœtor. Sed & vos quoquot offendit dicitis vel factis, ignoscite; fatentem habentis reum & dolentem: arque hoc mihi abituro viaticum non negate, offensionum mearum omnium veniam. Ne quæsto exemplo meo, quod sepe prætraxim fui, vestra decrestat virtus. In oculis vobis sunt sanctiorum mores & vita, ad quam & vestra se se conformer. Illorum patientiam, submissionem, obedientiam accèsus studiis æmulamini. Sed & vobis gratias ago maximas, quotquot mihi beneficistis; quotquot me juvatis seu manu & opere, seu cura, consilio & amore. Deus, bonorum fons inexhaustus, & amoris pelagus immensus, vicem reddat amori vestro. In eos certe bonus hic Deus liberalissimus esse solet, qui toto se ipsis sanctissime providentie committunt. Preclarissima quidem virtus est Obedientia, & sine quâ reliqua in homine religioso, nec virtutes quidem sunt. Sumimè necessaria est Patientia. Excellensima est submissio, sive quippe ipsius contemplatus Christo charissima virtus est paupertas: Virtutum regina Charitas est. At vero præ catenis virtutibus omnibus singulare quid Fiducia fæcunda & eximium habet in illud videtur. Fiducia in Deum, & Deum pre plena suum in divinam providentiam agnatio, quam exercit vir- turibus habet aliquid singulariter.

Hujus fiducie vires, & quæ illam animi tranquillitas sequatur, nec nosse, nec aliunde notas credere potest, qui non semper atque in omni re, maximâ, minimâ, perfæctissime Deo fidei, divinæque Providentiae ac voluntatis totum integerim permittit. Neque hominum ullus est, puto, qui hac in Deum spæ fiduciaque fuerit, & non sèpius arcana in se miracula deprehederit. Fidamus Deo, nōq; totos divina dispositioni, quâ possumus plenissimè credamus: ipse probabit, ipsi curæ est de nobis.

Ego quidem, quod certis, ad Dei tribunal citor, rationem

G 2

tionem

tionem redditurus de sexaginta annis. Omnia mea, facta, dicta, cogitata illi iudici sunt aperissima; nihil late-
re poterit: omnes vita mea aetus sententiam decreto-
riam accipient. Heu horro; nam verè horrendum est ju-
dici Deo siftere. Sed est quod me in tanta aetate rebus lo-
letur. Licer ergo servus sum improbus, bonus est tamen
Dominus meus, & infinitè bonus, qui servulum quan-
tumvis malum, suum tamen suisse agnoscet. Non pa-
rum etiam praesidii pono in Divis illis quos ad mortem
meam & ultimum certamen invitavi, cum diebus ipso-
rum honori festis cælestem mensam hoc fine accumbe-
rem, ut mihi Divos illos Divusque propitiaret, volen-
tesque redderem ad ferendum in morte auxilium. Sed
& causis mea, subsidii plurimum & patrocini spero a
sanctis Angelis, quos singulariter venerari, mihique de-
merui, licet officiis non dignis, quotidie conatus sum.
Hos tutelares purissimos spiritus, cum omnibus Sanctis,
jam iudici sustendus, corde & ore invoco. Vos ve-
rò universi etiamnum superstites salvete, neque su-
quisque ordine secuturi Valete.

§. 26. *Morientium extrema monita.*

Vti sol ad occasum tendens amoenior est, sic homo morti vicinus, plerumque sapientior. Hinc illa morientium orationes a sapientia laudatissimæ. In specimen paucas dabimus.

Xenophon in Cyrus Rex moritus: Corpus nūcum, inquit, o filii, cūm diem supremum clausero, nec in argento, nec in ullo alio metallo condite, sed terram suam terram reddite. Poltrempe ejus vox fuit: Si in amicos benefici fueritis, etiam in hostes animadvertisit faculitas nō decrīt. Valete fili charitūni, atque idem matrīneis verbis renuntiate. Vos itidem amici, qui adestis salvete.

a Sapienter planè Theophractus moriens dixit: Multa dulcia mentitur vita, oblētū gloria, cuius amore nihil est vanius. b Huc spectat Sevēri Imperatoris monumentum dictum: Omnia fui, sed nihil profecta.

c Constantius Imperator Constantini Magni parentem sagit jam nō moriturū imperiū filio transcribēs, mira hilaritate animi: Nunc, inquit, mortem propè pluris quam ipsam immortalitatem asum: filium imperatorem relinquam. Hic vir hic est, qui post ducentos septuaginta annos Christianorum lacrymas abstergit, & tyrannorum crudelitatem vindicavit; Christus cum Constantino vere in armis fuit.

d Rex Galliarū Ludovicus in extremis filio hēc precepit. Cave, mi fili, ne unquam letale peccatum admittas: potius onus tormenti genus perfer, quam talentum culpam perpetras. Peccata cēbū confitere, eosque tibi confessarios delige, qui agenda docere, cavendis sincere audeant monere, & vita reprehendere. Parentibus

obedientiam, amorem ac reverentiam exhibe.
Clota*is* Rex in vili vill*a* moriens : Quid putatis, inquit, quantus ille Rex *est*, qui tantos reges interficit?

Carolus V. Imperator augustissimus, morti jam vici
nus, vocato ad se filio Philippo II. hirtum ei cilicium &
cruentum flagellum, quibus in se usus, affervanda tradit,
non sine præclaris monitis.

Obiit anno 1528. Vito Florimund. Raym. l. s. de Ortu heret. c. 5. fine. Philippus II. Hispaniarum Rex vitali partu ex furus, ubi ex arcano scirio illud ipsum parentis ciliis & flagellis, quibus etiam ipse corpus dominuit, Philippus III. filio munus protulisset, hac in super adiunctione monastica: Magnam, inquit, gratiam tibi fecerit Deus; si te a illud glorie fastigium exeverit, quo me praecuitem habuisti. Sed ex animo te obtulior, cum id assecutus fuisti hujus etiam leti, in quo me jam vides, memineris hic, ut certis, subfusisti omnis mundi gloria. Dein conserendo tibi sedis Apostolica obedientiam, fidei Catholica protectionem. Religionis Catholice zelum, Re publica pacem, & in subditos justitiam. Si Deus h

A meis consiliis subscripterit, suum regem non amittere
hoc regnum, sed utiliter commutabit.

Ferdinandus Magnus Castella Rex mortem obiit Herv. Spon-
memoratu dignissimam. Agitare ceperit ipso Christi
natali die, jam facti sui è B. Isidori monitu certus; postri-
die cultu profus regio, præsulibus comitantibus, dela-
tus est in templum. Hic singula regum ornamenta de-
ponens, Deoque sui velut restituens, ad aram remisit,
ipse cilicio induitus, & cincte aspersus, in terram se ab-
jecit cum lacrymis, dixitque: *Domine, regnum quod à te
acepi tibi restitu: colloca me, queso, in eternâ luce.* Altero ab
hoc die sacramentis munitus, in eodem templo vitam
sanctissimè finit, ubi annis quadraginta regno præfui-
set. dam. è Baro.
anno 1065
fine.

Carolus Rex Siciliæ cùm in ultimis esset, hæc locutus
est: O vanas hominum cogitationes! Ah, miserit honor
bus delectamur, aurum acervamus, & negligimus cat-
lum. Beatan pacem per fortē, qui tenui falino con-
tentis, omnes ducunt tranquillissimos. Quid me regnū,
quid omnium obsequia jam juvant? miser est portu-
fem sine tantis impendis. Nondum corpū vivere, & jam
cogor vivēdi finem facere. Ubi nunc vires imperii mei?
eadem me necessitas involvit quæ vilissimum mendicu-
lum. E tot millibus famulorum, clientium, adulatorum,
ne quidem unicus est, qui comes ire velit aut posfir ad
Dei tribunal. Ite nunc mortales, & magnis cogitationi-
bus pectora implete. Ite cauti & opes anxie captas per
nille annos disponite, hodiernā vel crastinā morituri.
Vale igitur tertia: utinam dicere licet, Salve cælum.

Sed ne silentio transeamus opulentissimum regnum,
& sanctissimum, solem Hebrææ gentis Davidem, qui è
virâ discessurus: Ego, inquit, ingredior viam universæ terra.
Et ad filium conversus: Tu gemit Salomon fili mi, ait, sic ^{1. Par. c. 28.}
to Deum patris tui, & servi ei corde perfido, & animo volun-^{v. 9.}
tario. Omnia enim corda scrutatur Dominus, & universæ
mentium cogitationes intelligit. Si quiesceris eum, invenies: si
autem dereliqueris eum, proieci te in eternum. Terribilis
exhortatio, & quæ vel adamantinum peccus penetreret.
Hac ultimâ concione suâ David, optimâ vitæ capita ex- David ul-
actissimè complexus est, scilicet, Dei presentiam ubi- timâ con-
que cogitandum; Deo fidelissimè fervendum; obedi-
cione suâ optimæ vi-
ti præmium fore ipsum Deum; prævaricatori eternum
immunere supplicium. complexus

Ita mors devorat omnes, ducit reges, trahit populos, impellit gentes; non precibus flecti, non divitius placari, non lacrymis persuaderi, neque ullis unquam viribus superari potest. Sed aquo animo sapiens, stultus iniquo vitam deserit.

§. 27. *Christus invitatur.*

Mane mecum Domine, quoniam advesperasit, & in *Luc. e. 24.*
climata est iam dies. Dies vita mea in noctem pre- *v. 29.*
cepit vergit, nec ullus est Iosu, qui properanter hunc *Dies vita*
solem sifat, & diem extendat: lux mea jam jam occulit- *in noctem*
ra in terra sinum festinat. Sed uol sol quotidie terram se-
pelitur, & ipse suas it exequias, & tamen quotidie velut
redivirus est suo illo rumulo emergit: sic & ego, sic &
omnes quotquot vivimus, in terram quidem abibimus,
illius gremio condendi: sed redibimus est terra, sole ipso
clariores.

Ergo, ô Christe, ô mi amantissime Servator, mane
meum, en advesperasit: oculi, aures, sensus omnes
à me deficiunt & abeunt in singulas pñne horas; nec
abeuntis morari possunt aut retinere. Tu solus oro,
ne me deseras, Jésu benignissime, & cetera libens di-
mittam. Abite omnia alia; missione do, & veniam.
Meus creator mecum est, fatis est; omnia bona mecum
sunt. Sed ut mecum in ipsam usque noctem, in ipsam
usque mortem permaneat, identidem clamo: Mane
mecum Domine, quoniam advesperasit. Sed & cùm
vox mili omnis hæcerit, cùm omnis sensus defecerit, &
solus

Æternitatis Prodromi Caput III.

77

solus si que tenuis in me halitus vixerit, volo ut singulae respirationes meæ ad usque ultimam, pro voce sint, il- ludique iussu hoc meo lignificant & flagite: Mane mecum Domine, Domine mane mecum.

§. 28. Moribundus animatur.

Cum non lubet multa legere, en tibi paucos versiculos levando fastidio, & animo firmando non param uriles. Cogita Cyprianum hec tibi velut in aurem insulsurare: Cum morimur ad immortalitatē transfiguramur; nec potest vita æterna succedere, nisi hinc contigerit exitus: non est exitus iste, sed transitus, & temporalis iterum decurso ad æterna transfiguram. Quam præposturam est, quæcumque pervertimur, ut cum Dei voluntatem fieri potuisse, quando evocat nos & accersit de hoc mundo Deus, non statim voluntatis eius imperio parcamus? Nitimus, relutamur, & per vicarium more servorum ad confitentiam Domini cum tristitia & morte perducimur, exentes istinc necessitatis vinculo, non obsequio voluntatis. Et voluntus ab eo præmis celestibus honorari, ad quem venimus inviti: Quid rogamus & perimus, ut adveniat regnum celorum, si captivitas terrena delectat? Quid precebus frequenter iteratis rogamus & poscimus, ut acceleret dies regni, si majora desideria & vota potiora sunt, servire isti diabolo, quam regnare illic cum Christo?

Hoc invito mortentibus occidendum.
Opr. serv. de mortali.
Gaudere, est Christi videre.

Tunc est pax Dei servis, tunc libera & tranquilla quies, quando de istis mundi turbibibus extracti, fides & securitas æterna portum peccatum, quando expuncta hac morte ad immortalitatem venimus. Cum est Christum, gaudere sit, nec possit esse gaudium nostrum, nisi cum viderimus Christum, quæ cæcitas animi, quæ dementia est, amare pressuras, pœnas & lacrymas mundi, & non feltinare portus ad gaudium, quod nunquam possit auferri?

Mors est mortalium omnium portus est. Felix luctus, securus portus! in quo nemo, nisi volens, naufragatur.

§. 29. Resurrectionis fides.

Caro hæc nostra jam vivit, brevi redditura ad argillam suam, ad vagum pulvrem; etiam in sterquilini bestias, in quibus & venena ruminet; etiam post naufragia in aliquem pescum censum; in culices, tineas, locutas & formicas; in subterranea, in subaquea, in vesperunges & noctuas; demum in quas non refingitur bestias? Et post hæc omnia eadem caro surget: quæque ante per tormenta laniata, quæ per ignes abierat in favillas, coronabitur. Nec tu mihi hic cogita aliam carnem à priore, nisi Deum velis injustum, qui aliam mercede donet, quam quæ vicevit: aliam confidere secum faciat in celestibus, quam quæ sudaverit: quasi alterius sint præmia, quam cujus fuerint agones & cerramina. Eadem per omnia anima quæ in hac carne pugnavit, stetit, Deum didicit, Christum induit, salutis spem seminavit, fructum meret. Eadem omnino caro quæ omniem hunc vite ordinem cum anima decurrit, alit, astutus, sanguinem fudit, cum eadem sociæ anima præmium accipiet. Idem fuit Lazarus post quatriduanum sepulchrum, & ante. Idem filius post secundas matris lacrymas, & ante: Idem Christus post monumentum, qui ante. Nec ulla sepulture sénium, Deo aut potestam admittit, aut bonitatem tardat. Eadem est divinitus lingua quæ delitiis pascitur, & quæ flammis punitur, ac de dígo animæ felicioris expectat solarium roris: ita eadem per omnia caro, quæ facile gaudente luxur, scelulo lugente gaudebit; ut nulla jam sit de fœcere fortunata, de probitate misera, cum singulari restituantur, ut pro meritis demeritis in hac vita, suppliciis vindicentur aut præmis donentur in futura. Impice figura; argillam vario ignis temperamento, in robustio-

A rem laxioreme reçoquit materiam, aliamque ex aliâ singit fortioram. Non poterit Deus eadem argillam, eadem quæ quandam sp̄itū fui aurâ erigerem in vitam? aut qui olim muculos ut glebas, ossa ut faxa, papillas ut calculos, venarum ramulos dñe cursum, nervorum traduces, medullarum theraeos, ex illâ ipsâ argilla formaverat, non poterit eadem ex eadem effangere? aut major fuit divini vis Numinis in virgine adhuc argilla, minor in vidua, post resculsum semel animæ connubium? cur eadem quæ ante formata matu, non eodem animetur quæ ante afflata? An quia quod perit semel, semper perire necessum sit? quæ id lege? Intuere, ne te ad sublimiora deducam, universam hunc revolubilem rerum ordinem; testatio is est redeuntis hominis. Intuere, omnia redeunt cum abscesserint. Hinc redoruntur lunæ specula que menstruus numerus attriverat: revoluntur hyemes & æstates, veræ & autumna cum suis vicibus: reducuntur solis & stellarum radii, quos matutina represserat claritas, aut nocturnæ texerant tenebris. Vites juraveris mortuas, & non nisi lignum ignibus aptum: sed has denuо animari videmus, & post spolia densius eriam vestiri: & fere que frigus exterminaverat, ea refituit æstas cultiora, fæneratio quodam interitu. Etiam in alite nobili documentum. Phœnix de fini gularitate miraculum, natili fine decadens, succedit iœrum Phœnix. Non quod haec per omnia exprimant humanae vicis reparationem, sed quod nos manu quasi ducent ad illam. Vis signatus documentum? Habemus pignus in Christo, in quo usurpamus celum & Dei regnum. Vis in homine? Caro propè computavit in Lazaro, caro surrexit: sanè sine anima jaceret, surrexit cum illâ. Et in illo Dominici montis secessu, Moses & Elias Non disputo quid de hac Apóstolis agnoscibiles facti, alter in imagine carnis nondum recepta, alter in vestite nondum defuncta, eamdem tamen valeat idem corporis eram in gloria perseverare docuerunt. Imo & ipse animæ jam solitaria, licet è gurgulio corporis eruperint in apertum, ad meram puramque suam lucem, tamen nihil aliud, suæ felicitatis jam incurat, quam superinduit hoc pulvere, consuare cum hac commixtæ locciæ, carne, vitam nullâ pugnâ solvendam: ut qui simul pugnarunt, Christus finiant in pœnâ & gloriæ patilitate, cum hic pulvis est pugnus immortalitatem induit nobili demutacione, Christo futura induit, qui vexit in celum carnem & ossa, pignus & documentum future integratatis.

Non igitur tristernum cum veruista domus corruit, refurget longè pulchrior. Non solum sine causa credidit, sed & sine causa vixit, qui se ad hoc solum natum credidit, ut perire.

§. 30. Spes Resurrectionis, solarium maximum.

I Obus innumeris ærumnis pene jam sepulcris, ingen- *Iob c. 19.* *¶*
ti tamen alacritate animi cantans: Scio, inquit, quod *v. 25. ad 28.*
redemptor meus vivit, & in vísimo die de terrâ surrecturus
sum. Et rursum circumdabor pelle meâ, & in carne meâ vide-
bo Deum Salvatorem meum. Quem vísurus sum ego ipse, &
oculi mei confidetur sum, & non alius. Repofita est hac spes mea
in sinu meo. Christus velut per dialogum respondens *Tom. c. 11.*
Jobo: Ego sum, inquit, Resurrexit & vita, qui credit in me, *v. 25.*
etiam si mortuus fuerit, vivet.

Venier iterum, venier qui nos in lucem reponat dies (nil certius) & ideo equo animo debemus exire redi-
turi.

In ulteriore Indiâ volucrum esse narrant, cui nomen *Nicol. Caus-*
semenda, ortu simillimam Phœnici, trifido rostro, sen-
timus l. 6.
tirique se mortuoram, eam igitur deferre ligna in nudum, *symbol. Sap.*
cancillare suaviter, alarum percusso struim congestam *Symb. 103.*
incendere, ipsam eo igne consumi, indeque vermicu-
lum igni qui postea in avem crevit. *Minuc. F.*
lum igni qui postea in avem crevit. *Luculentum Re-*
surrectionis symbolum, si omnia ex fide narrantur. *Iux. in suo*
Octau.
Romanus Orator Minucius, rei Christianæ magnus
proponit.

Æternitatis Prodromi Caput III.

propugnator, tam pulchre quam breviter: Video adeo, A inquit, quam in solarium nostri, Resurrectionem futuram, omnis Natura medicitur. Sol demergit & nascitur, astra labuntur & redeunt: flores occidunt & reviviscent: post senium arbusta frondescunt: semina non usi corrupta revivescunt: ita corpus in seculo, ut arbores in hyberno, occultant viorem ariditatem mortuam. Quid festinas ut cruda adhuc hyeme reviviscas & redeas? Exspectandum nobis etiam corporis res est. Scio quod Redemptor meus vivit, & in novissimo die de terra surrectus sum.

§. 31. Spes celi.

Quid vis? quid optas? quid desideras? Vivere vis? & mori non vis? Sic ergo vive, ut aliquando beatus es tibi vivas. Nam vivere, & non beatus vivere, genus est re beatuus est mortis, vel via ad mortem. In celo vives non moriuntur: illi beatus vives, nam nec mala patieris, nec pati poteris, quia illi nulla fumus. Ibi quod optabis, possidabis & possidere desiderabis; peccati possessione non poteris: & hoc te satiabit. *Comedit amici, ait rex celi, & bibite, & inebriamini charissimi.* Convivium hoc finem non habet, nihil illi triste succedit: quod hodie est eternum erit. Augustinus exclaims: *O vita sempiterna, & semper beatissima, ubi gaudium sine morte, requies sine labore, dignitas sine timore, opes sine amissione, sanitas sine languore, abundans sine defectione, vita sine morte, beatitudine sine calamitate, ubi omnia bona in charitate perfecta, ubi species & virtus facie ad famam.* *Porta Ierusalem ex sapphoro & sinuado adiscatur: & ex apide pretioso omnis circuitus murorum eius.* Et, *platea civitatis quoniam mundum, tanquam vitrum perlucidum.* Et, *pervicos eius Alleluia cantabitur.* *Quocirca, Beati qui habitant in domo tua Domine, in secula seculorum Laudabunt te. Credo videre bona Domini in terra viventum.*

§. 32. Suspiria ad celum.

Exod. c. 33. **O**stende mihi gloriam tuam, ostende mihi omne bonum. v. 18. & v. 19. **O** quando dabitur lugentibus, corona pro cinctu, o- 1sa. c. 61. v. 3 leum gaudii pro luctu, pallium laudis pro spireta morioris. 1ob. c. 6. v. 8 **Q**uis det ut veniat petitus meus; & quod exspecto, tribuat mihi Deus? Et qui capiat, ipse me conterat, solvat manum & succidat me. Et haec mihi sit consolatio, ut affligens me dolore, non parcat, nec contradicat sermonibus Sancti. 1ob. c. 7. v. 2. **S**icut cervus desiderat umbram, & sicut merecens rarus pro-solatur finem operis sui. **P**sal. c. 14. v. 1. **D**omine, quis habitabit in tabernaculo tuo, aut quis requie- fiet in monte sancto tuo? **P**sal. c. 26. v. 4. **V**nam petti a Domino habet requiram, ut inhabitem in do- mo Domini, omnibus diebus vita mea. **V**t videam voluntatem Domini; & visitem templum eius. **P**sal. c. 41. v. 1. **Q**uem modum desiderat cervus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus. Sitivis anima mea ad Deum fons vivum, quando veniam & apparet ante faciem Dei? **H**ec recordatus sum, & effudi in me animam meam, quoniam transibo in locum tabernaculi admirabilis usque ad domum Dei. **P**sal. c. 54. v. 6. **Q**uis dabit mihi pennas sicut columba, & volabo & re- quietcam. **P**sal. c. 59. v. 10. **Q**uis deducere in civitatem muniam? **P**sal. c. 64. v. 4. **B**eatissimus, quem elegisti & assumisti, inhabitabit in atris tuis. **P**sal. c. 72. v. 1. **Q**uam bonus Irael Deus hic qui recte sunt corde. **Q**uid mihi est in celo, & a te quid volui super terram? Deficit caro mea & cor meum: Deus cordis mei, & pars mea Deus in aeternum. **P**sal. c. 83. v. 1. **Q**uam dilecta tabernacula tua Domine virtutum! concu- pisci & deficit anima mea in atria Domini. Melior est dies una in atrio eius super millia. **P**sal. c. 114. v. 9. **P**lacebo Domino in regione vivorum. **P**sal. c. 119. v. 5. **H**ec mihi quia incolatus meus prolongatus est: multum in- colo fuit anima mea.

Letatus sum in his quae dicta sunt mihi, in domum Domini; Psal. 127. ibimus.

Super summa Babylonis illuc sedimus & slevimus, dum re- Ps. 136. v. 1. cordaremur tui Sion. Quomodo cantabimus canticum Domini 4. & 5.

in terra aliena? Si oblitus fuero tui Hierusalem, oblitio de- tur dextera mea.

Edui de custodia animam meam, ad constitendum nomini Ps. 141. v. 8 tuo: me expectant iusti, donec retribus mihi.

Cupio dissolvi & esse cum Christo.

Philip. c. 1. v. 23.

S. 33. Solitaria adversa mortem, compendio dantur.

Mors for- latia.

Primum. Mors familiarem nostrum hostem occidit. **Mors for- latia.** **C**orpus. Nulla pestis ad nocendum efficacior hoste. **Mors occi- quilino, ut nullus fur domes- tico fure perniciose, cedit hoste.** **S**ciens: **C**arbo concupisit adversus spiritum, & spiritus ad- **nostrum, versus carnem, hec sibi invicem adveruantur.**

Gal. c. 5. v. 15.

Alterum. Mors ostium effugit in carcere, quo in- cludimur. At nos veteres inquinilos carcere sepe con- ficiunt loci, etiam inter compedes & injurias, non in- vitos detinet. Aliter optat Regum maximus, qui sol- vi cupiebat & educi a custodia.

*Tertium. Mors ingens onus detrahit. **C**orpus, quod 3. **O**nus de- corrumpitur aggrauat animam, & terrena inhabitatio deprimit trahit. **S**ap. c. 9. **S**ensum multa cogitantem. Onere hoc detracho, meliora **v. 15.** **re**stant hinc emis. Nemo enat cum hac sarcinâ.*

*Quartum. Mors peregrinationi nostrae finem imponit. 4. **P**eregrini- nit, **Q**uid est, inquit Gregorius, vita mortalis nisi viae iver- nationi pendite fratres mei, quale sit in via laffari, & viam nolle fi- nos subdu- cit. **N**on tam beatus vivit, qui plurimis obnoxios vivat, **nos subdu- cit.** **C**onsumptus: & raro periculum sine periculo vitatur. Ille iolus pericula omnia evasit, qui vivere desit.*

*5. **M**ortis necessitas. **P**raeclarus dixit Romanus sa- 6. **M**ortis ne- piens: Nullum est magis solarium mortis, quam ipsa morta- **necessitas.** **S**er. 1. 6. **C**onsumat. **V**ivere noluit, qui mori non vult. **M**ortis nece- **nat. 22. c. 2.** **ssitas habet aequam & invictam. **Q**uis queri potest in ea conditione te esse in qua nemo non est? **P**rima pars ex quatuor, est aequatatis.***

*7. **M**ortis. **M**ortis. **P**ortum. **H**ortularius Paulus: **P**er patientiam, inquit, curramus a pro- postum nobis certam, aspiciens in auctorem fidei & con- summatorem Iesum, qui proposito sibi gaudio sustinuit cruce. **M**embri ab hoc capite maximum est solarium; nam non mortem timerent membra, gravissimos mortis impetus sustinuit caput. **A**uctor vite moriendo ex- lumen referavit, quid mori timeremus?*

*8. **S**pes Re- sumere morte. **S**pes Resurrectionis. **Q**uid expostulanus 8. **S**pes Re- sumere morte. **N**on eripit haec vitam sed intermitit. **I**llu- surrec- **sumere.** **C**ecidit aeternus dies qui nos sepulchris evocet; resurre- **sumere.** **M**us omnes. **H**oc natura nobis variè communiat. **A**etas abit, sed alter annus illam reducit. **H**ymen cedit, referunt illam sui mentes: solem nos obruit, sed hanc dies abigit. **P**lurima, quae videntur perire, mutantur: sic & nos morimur, aeternum vici.*

*9. **I**psa immortalitas. **M**orts & finis est, & 9. **I**psa im- transitus est: finis calamitatum, transitus ad immorta- **litas.** **N**atalis appellatur. **H**inc ille ait: dicere: **P**rud. hymn. in S. Vincet.*

***M**orts Christianus Iudus est. **E**t ne ullus hunc ladanum expavesceret, idem praeclarus cecidit: **H**endecasyllabis iudicis dicitur.*

***N**on est, credite, pena quam videris, **Qua puncto tenui citata transit,** **Nec vitam rapit illa, sed reformat.** **S**ic optimo cuicunque idem felicitatis principium est, qui finis mortalitatis.*

*§. 34. **C**ontra invitè morientes.*

***I**ta passim vivimus; mortem metuimus, vitam negli- gimus, inviti morimur. **Q**uis non recufans, quis non gemens*

Eternitatis Prodromi Caput III.

79

gemens exit? Arqui hoc ingratis est, non esse contentum
concessio tēpore. Semper, inquit Seneca, pauci dies erunt, si
ilos numeraveris. Cogita non esse summum bonum in tempore,
quātūcunque est, boni consule. Vi prorogetur tibi dies mortis,
nihil proficit ad felicitatem; quoniam mora non sit beatior vita,
sed longior. Quanto satius est, non aliorum annos computare,
sed suos benignē estimare, & in lucro ponere? Hoc me viro tem-
pore dignum judicavit Deus hoc satius est. Potius plus; sed hoc
Horn. I. 1. quoque beneficium est. Opportunè hic vates Venustus
monet:

Exacto contentus tempore vita.

Cedat, uti convivae fatur.

Quis ferat convivam illum, qui ad laici convivii epilogum dicat: Nondum comedi satis. Quis illum hominem laudet, qui ē vitā discedens queratur: Non vixi satis, lugeātque tanquam vita medio aetū rerum abrupta sit. Non turpis solūm sed vana est eulogemodi querela. Fixus est terminus; tēl longa fuerit vita, sc̄i brevis finienda est. Ita placet auctori vita.

Lufisti satis, edisti satis, arque bibisti,

Tempus abiit tibi est.

Insignerit Epicetus: Celebritas, inquit, finita est. Exi-
discede ut gratus, ut reverendus, da locum alii: oportet alios
nasci, ut & tu natucesses; & natos habere locum, & habitationes, & victum. Si vero primi non decesserint, quid relinqueris?
Cur insatiabilis es? Cur satisficeri tibi non posse? Quid angis &
coarctas mandum? Sed iniquus Epiceto Augustinus:
Vnde cunq; ait, voluerit Deus, ut exas hinc, paratum te in-
veniat. Inquitinus enim es, non posseſſor domus. Locata est enim
tibi domus. Dominus ista tibi locata est, non donata; esti nolis,
migrabis: & non eam tali conditione acceperisti, ut quasi tem-
pora certa tibi sint. Quid dixit Dominus Deus tuus? Quan-
do volueris, cim dixeris, misera, paratus es. Expello te de
hospitio, sed dabo domum. Inquitinus es in terra, posſeſſor eris
in celo.

Delitias cœlestes avidiūs expectat, firmius sperat, qui
terra delitias sc̄ipie privat. Cœrē
Cui durior vita est, minus mortem timet.

§. 35. Moribundi scopolus, dilatio.

Moribundi cavere dietiam monendī nobis sunt, ut caeant hoc scopolum, DIFFERRE. Quot hominum millia vel hanc unam ob cauſam male finierunt, quia distulerunt minime differenda. Quid craftium, quid perendinum, mimoribundū, salutū tuę destinas? craftius dies, tuus non est, hodiernus est. Hodie, quādo, hac horā, jam agit quod agendum est, eras aut perendie ubi tu eris?

Narrat Ämilius & Plutarchus, Thebanorum exulum cum exercitu adventum optimatibus Thebanis nuntiatum fuisse, at illos vino epulique deditos id deſpexisse: quin etiam ad eum qui lumen magistratum Thebis cerebral litteras delatas, quibus omnia exulum confusa detegebantur, & jam in convivio accubantib; eſſe redditas, quas ille ut erant signatae, pulvino subſiſcens: In craftio, ajebat, res severas differo. Sed hic ipse dilator follet obruere; dum deliberant, dum moluntur, dum
con. 1. p. 1. differunt, adeſt illa & ſpiculo ferit improviso. Augusti-
nus monitor fidelissimus, dicentem, Cras bene vivam, ſic
inſtruit: Indulgentiam tibi promiſſi Deus, craftum diem ti-
bi nemo promiſſat. Si male vixisti, bene vive jam hodie. Scilicet
hac nocte auferetur à te anima tua. Non dico, que preparati-
tus eris, ſed ſecundum quod vixisti, ubi eris? Vocat te nunc
Deus, exhortatur te nunc, expectat donec reſipſcas, & tu tar-
das: Non enim modo ſic longanima in ſuſtinentio, ut unquam
Iſtū ſic vindicando. Diferibat tempora. Nol ergo dicere, Cras
me convertam, cras placebo; & omnia hodierna & craftia
dimitiuntur mihi. Verum quidem dicas, quia Deus conversioni
tua indulgentia promiſſit, ſed dilatatione tua diem craftum non
promiſſit. Non tardes cōverti ad Dominum, ſubito enim

Deo diffimus
historiam eſſe, non fabulam, & ab illo ſcriptam, qui & sanctissimi-
que vīs
Cardinalis
1.2. de arte
mōre 1. fin.

hunc ſeruitur. Sane ſi quis mortem, & ab hac aeternitatem ſerius cogitationibus in animum admitteret, ſi non totos dies & annos, crebrum profeccio artionis ſederet, & ad unum hoc ſeſte diſponeret quod hominum nemo non potest non experiri.

Bernardus jure commonet: Moriendi vocatio, tua ſit De modo be-
menedictio. Non tibi obēri efferti ſine praecōne, humari ne vivendi
ſine pompa, putreficerſine famā, abſici ſine titulo, mo- ſerm. 27.
dō non ſepelariſ in inferno.

§. 37. Moribundi promptus animus.

Calix iſte amator quidem eſt, illam tamen bibit v. 4.
ipſe meus Servator, & ex cruētā trabe cūdēm mihi
exhauriendum propinavit. Calix iſte fatale mortis

G 4 pocu-

Æternitatis Prodromi Caput III.

poculum est, quod Christus, quod Christo amicissimi, quod omnes omnino homines perhauriunt, inevitabiliter necessitate; cur ego hoc solus recusem? quicquid capi vivere, definire debet, ut denuo incipiat, & quidem vivere, tam illam quam nunquam desinat. *Bona & mala, vita & mors, paupertas & honestas a Deo sunt.* Quid ergo tibi vis vanetatis, quid revocas damnosa metitiae? Calicem quem dedit mihi Pater, quem Christus mihi misit, non vis ut bibam illum? Mortalis ego sum & morti me mittere?

*Ecclesi. c. 11.
v. 14.*

*Curtius l. 3.
c. 10.*

Cum apud Regem Alexandrum Macedonem gravius decubentem, aliquor male anxi amici Philipum medicum de veneno porrigitendo insulassent, Rex Philipum cum parata potionem ad se venientem sic exceptit: Altera manu anicorum litteras ei porrexit, altera pharmaceum ab illo accepit: dumque medicam potionem ori adnoveret, oculos in Philippi vultu defixit, si quas forte in illo conscientia notas deprehenderet. Cum egregiam in se medici fidem facie disseret, intrepidus porrectum poculum perhaurit. Ita & ego faciam. Poculum quod me in quietem & logorem somnum dabit, Iesus meus, medicus & Servator meus mihi temperavit, porrexitque eibendum: ego, dum illud exhausio, oculos ab hoc meo medico non dimittam, vultum meum firmabo in crucifixi Domini mei vultu, in quo sumnum in me aetorem inscriptum legam, simusque confitans & intrepidus hunc calicem perhauriam, qui tanto plus habet salutis, quanto plus amoris.

§. 38. *Moriturus Fide, Spe, Charitate se armat.*

VT istud cuivis promptum sit ac facile, praeimus verba, ad fidem, spem, charitatem exercendam.

Ad Fidem.

Protestor coram Deo, sanctis Angelis, oratione Ecclesia triumphantie & militante, nominatim coram Angelo meo custode, me firmiter credere quidquid credit sancta, Romana, universalis Ecclesia: me etiam vivere velle, & mori in fide, quam haec eadem Catholica & Apostolica Ecclesia profiteatur, in unctione & sub capite Domino nostro Iesu Christo, ejusque in terris Vicario. Quod si quid his dissentaneum mihi excidet, protestor illud non a me, non meum esse.

Ad Spem.

*Psalm. 15. 2.
v. 8. ad fin.*

Providebam Dominum in conspectu meo semper: quoniam a dextris est mihi non commovear. Propter hoc latratum est cor meum, & exultavit lingua mea, insuper & caro mea requiecerit in spe. Quoniam non derelinquens animam meam in inferno: nec dabis sanctum tuum videre corruptionem. Notas mihi fecisti vias vita, adimplebis me latitudo cum vultu tuo: delectationes in dextrâ tua usque in mortem.

Ad Charitatem.

Quid retribuum Dominu pro omnibus quae retrahit mihi? Calicem mortis de manu Dei accipiam, & nomen Domini invocabo: laudans invocabo Dominum & ab iniuris meis salvus ero. In manus tuas Domine commendo spiritum meum. Tu me creasti Deus, tu me redemisti, tu sanctificasti me; tuus ego sum, vivus, mortuus. Ego me tibi offero in omne beneplacatum tuum, Iesu fili David miserere mei.

§. 39. *Ægry & Moribundo quid semper corde ac ore verbandum.*

IN morbo, mihi Christiane, interrogatus qui valeas, quomodo res tuae se habeant &c. Cave unquam a liud respondeas quam hoc solum unicum: *Propterea Deus vult: Sicut Domino placuit, sic factum est: Secundum Dei*

A beneplacitum: Ad Dei voluntatem: Bene: Optime: Sic Deo placet: Fiat voluntas eius, sicut in celo & in terra. Ut autem hoc possis, & ægry tibi, & moribundo perpetuo in ore sit & in corde, triplex haec precatiuncula.

1. *Benedictus Deus in aeternum.*

2. *Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam; et si Domine minor sum cunctis miserationibus tuis.*

3. *O Dominus meus, & Deus mens, ego me tibi offero in omne beneplacitum tuum. Fiat voluntas tua.*

Fuit qui triplex haec precatiunculam grandiori charactere scripta, ad lectum, proxime oculos affigi voluerit, ut assiduè moneretur quid perdius & pernoxe animoque volutare deberet.

Nostra preccationes nostri ad Deum precursores. *Preces ad Deum non sunt: Dissemus tandem a prodromis nostris & ipsi trii sunt precatores aeterni.*

§. 40. *Moribundo singulariter observanda.* *Moribudo observanda: Non nisi universis peccatis & negligentiis in immensum diuisi miseris.*

Primum. Non suis natus meritis, sed seipsum cum universis peccatis & negligentiis in immensum diuisi miseris. *2. Sancte Ecclesie fidei firmiter & simpliciter inharet: Ecclesie sacramenta cum perfecto profito Deum non amplius offendendi, tempestive petat & suscipiat.*

Terterum. A caducis & fluxis rebus omnibus se averterat, ut toto affectu celesti Patri se uniat; terram proficiat, ut illic Deo pro immensa bonitate gratias agere & perenne laudis sacrificium offerre possit. Ipsam etiam matrem misericordiae & beatos spiritus, omnemque celestem exercitum, maximè patronos suos deprecabitur, ut filii in hac necessitate afflstant, & ab exilio hoc ad jucundissimam suam societatem perducant.

Cuartum. Seipsum, hostiam vivam, ad gloriam Dei, pro acceptissimâ illius voluntate offerat, ad sufferendum, ex vero amore, omnem languoris acerbitatem, & ipsam mortis amaritudinem; omnem denique passionem in tempore & eternitatem sustinendam, ita ut sumule insuper anis, omni volupitate affluens, pro voto posse vivere, pro Dei tamen honore & amore mortem subire mallet.

Quintum. Amarissimam passionem & mortem Christi Domini filii proponat, corpus suum & animam cum ingenti spiritu, fauio corpori & afflictione animæ Christi uniat, & tanquam simul cum Christo in cruce moriturus, spiritum suum in celestis patris manus commendet. Cor suum in patulum Salvatoris cor, membra sua morientia in ejusdem vulnera deponat.

Ceterum, tutissimum est, ut quidquid in extremo decepsi, se quisque veller fecisse, id modo sanus facere incipiat.

§. 41. *Moribundo quid faciendum; & Blosfio.*

DUDOVICUS BLOSIUS abbas Latiniensis, Sancto Ignatio Lojolæ per litteras familiarias, & quod Aubertus In Belgicis Myrae restarit, vir vitae inchoatissimus, qui Cameracensem Archiepiscopatum à Carolo V. Cefate oblatum constanter repudiavit, quique viram in libris exigens plurima scripta aeo longiore dignissimainter quae moribundum instruerus, ad verbum haec habet.

Quidam Dei amicus interrogatus, quidnam morti *Blosfio. Blosfio. fine mibi* proximus facere veller, si multo tempore in gravibus peccatis vixisset, respondit: Si quadraginta annis semper in peccatis vixisset, & tempore resolutionis mea intante peccata mea pure confessis essent atque cum perfecto amore, ex fundo cordis mei, saltem spatio unius salutationis Angelice, meipsum in Deum ita recipere possem, ut revera totus ad ipsum conversus, & ab omni peccato aversus invenirer, tunc nimirum

Æternitatis Prodromi Caput III.

81

rum sicut purus & innocens ex hac luce migrarem. Si vero non nisi unum peccatum admissem, & contritus, dolens mortenque post confessionem rite factam hinc exire, tunc utique sicut penitens morerer. Adit in moribundi gratiam.

Dominus quibusdam amicis suis revelare dignatus est, quod verba illa, quae mox subjecimus, morientum auribus ingesta, & coram eis recitata, vel ab eis pie prolati, sive cogitata tanta virtutis sint, ut non faciliter perire possit, qui ea sub vita finem, vero & integro corde humiliter pronuntiarit. Sunt autem ista:

Domine Deus, ego sum miser ille, quem tu ergo paternâ bonitate tua creasti, & per ignominiosissimam mortem Unigeniti tui de morte inimici redemisti: tu solus imperium & dominium in me habes, meque salvare potes: secundum immensam misericordiam tuam, in qua spero & confido.

Nimirum haec ad artem moriendi compendia sunt. Multum in hacarte promovit, qui scit compendio mori.

§. 42. Moribundum refrigerantia.

1. Isa. c. 26. v. 20. **V**ade populus meus, intra in cubila tua, clande ostia super te, abscondere modicum, ad momentum, donec pertransit indignatio.

1. Isa. c. 54. v. 8. In momento indignationis abscondi faciem meam parvum a te, & in misericordia sempiterna misertus sum tui: dixit redemptor tuus Dominus.

1. Psal. c. 2. v. 6. & 7. Quare tristis es anima mea, & quare concurbas me? Specula in Deo, quoniam adhuc confitebor illi, salutare vultus mei, & Deus meus.

1. Tob. c. 2. v. 18. Filii Sanctorum sumus, & vitam illam expectamus, quam Deus datus est his qui fidem suam nunquam mutant ab eo.

1. Mat. c. 18. v. 14. Non est voluntas ante Patrem vestrum, qui in celis est, ut percat unus de pusillis ipsis.

1. Ioan. c. 3. v. 16. Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret, ut omnis qui credit in eum, non perire, sed habeat vitam eternam.

1. Ioan. c. 2. v. 1. Sed & si quis peccaverit, advocatum habemus apud Patrem, Iesum Christum iustum: & ipse est propitiatio pro peccatis nostris: non pro nobis autem tantum, sed etiam pro totius mundi.

1. Ioan. c. 5. v. 24. Amen, amen dico vobis, quia qui verbum audit & credit ei qui misit me, habet vitam eternam, & in iudicium non venit, sed transierit a morte in vitam.

1. Ioan. c. 6. v. 37. & 47. Omne quod dat mihi Pater, ad me veniet, & eum qui venit a me, non ejiciam foras. Amen, amen dico vobis, qui credit in me, habet vitam eternam.

1. Ioan. c. 11. v. 15. & 26. Ego sum Resurrectio & vita, qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, vivet, & omnis qui vivit & credit in me non morietur in eternum.

1. Ioan. c. 14. v. 2. In domo Patris mei mansiones multæ sunt.

1. Rom. c. 8. v. 31. usque ad 35. Si Deus pro nobis, quis contra nos? Qui eriam proprio filio non peperit, sed pro nobis omnibus tradidit illum, quomodo non etiam cum illo omnia nobis donavit? Quis accusabit adversus electos Dei & Deus qui justificat? Quis est qui condemnatur? Christus Iesus qui mortuus est, immo qui & resurrexit, qui est ad dextram Dei, qui etiam interpellat pro nobis.

1. Ad Rom. c. 14. v. 7. & 8. Nemo nostrum sibi vivit, & nemo sibi moritur. Sive enim vivimus, Domino vivimus; sive morimur, Domino morimur.

2. Cor. c. 5. v. 1. & 3. Scimus, quoniam si terrena domus nostra hujus habitationis dissolvatur, quod adiutorium ex Deo habemus, domum non manu faciam, eternam in celis. Nam & in hoc ingeni- scimus habitationem nostram, qua de celo est, superindui cunctes, si tamen vestiti, non nudi inveniamur.

1. Ad Phil. c. 1. v. 20. & 23. Nunc magnificabitur Christus in corpore meo sive per vitam, sive per mortem. Mibi enim vivere Christus est, & moriri lucrum. Effe cum Christo multo magis melius.

1. Ad Phil. c. 2. v. 20. Nostra conversatio in celis est, unde etiam Salvatorem exspectamus, Dominum nostrum Iesum Christum, qui reformabit corpus humilitatis nostræ, configuratum corpori claritatis sua.

1. Tim. c. 1. v. 15. Fidelis sermo & omni acceptione dignus, quod Christus

A *Iesus venit in hunc mundum; peccatores salvos facere, quorum primus ego sum.*

Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit.

Esto fidelis usque ad mortem, & dabo tibi coronam vita.

Hi fontes præfervidas Mortis thermas refrigerant.

Feliciter enatabit, quisquis in his fontibus submergitur.

Matt. c. 24.

v. 13.

Apoc. c. 2.

v. 10.

§. 43. Moribundi ad Deum suspiria & preces.

B *Eatus Eligius Noviomensis Antilles, in extremis suis cum lacrymis complexus: Valere, inquit, & deinceps me requiefcere permittite. Terra in terra redeat. Spiritus ad Dominum iturus, iter suum reperiet. Ita oculus manib[us]que in calum elatis, diu precabatur immitis labii. Deinde in has voces erumpens: Nunc dimittis, inquit, servum tuum Domine, secundum verbum tuum in pace. Memento, queso, quod sic ut lutum feceris me: & non intres in iudicium cum servo tuo, quia non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens. Memento mei, qui solus sine peccato es, Christe Mundi Redemptor, & educens me de morte corporis hujus, transfer in regnum tuum. Scio me conspectum tuum non mereri: tu tamen scis, quia spes mea semper fuit in misericordia tua. Et nunc quoque in confessione sancti nominis tui moriens, extremum, Christe, anhelitum efflabo. Suscipe ergo me secundum magnam misericordiam tuam, & non confundas me ab expectatione mea. Aperi milia pro parenti jantiam vitæ, & principes tenebrarum non occuruant mihi. Tua me manus ducat in locum refrigerii, & vel in ultimam mansio- nem ex iis quas preparavit servis tuis timentibus te.*

Sub his verbis efflavit animam. Eligium voce pre- sumptem sequamus, & hac etiam ratione Christum Domum compellamus.

Illumina, o bone Iesu, oculos meos, ne unquam obdormiam psal. 12.

in morte, ne quando dicat inimicus meus, prevalui adversus eum. v. 4.

Domine Iesu Christe, fili Dei vivi, pone passionem, crucem & mortem tuam, inter iudicium tuum & animam meam.

Ne memineris, bone Iesu, iniquitatum meorum, cito an- psal. 78.

ticipem me misericordia tua, quia pauper factus sum nimis. v. 8.

Dulcissime Domine Iesu Christe, oho honorem & virtutem tuę benedictæ passionis, jube me adscribi in numerum electorum tuorum.

Non intres in iudicium cum servo tuo, misericordissime psal. 141.

Iesu, quia non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens. v. 2.

Christi de cruce pendens, alias manibus, alias per seculo lateri, alias pedibus crebra piaque imprimat oculis; & modis crucifixum, modo crucifixi vulnera sic compellabit.

Adoro te Iesu Christe, & benedico tibi, quia per crucem tuam redemisti mundum: Salvator Mundi salva me, qui per crucem & sanguinem tuum redemisti me.

Trahe me ad te, o bone Iesu, qui dixisti, cum exaltatus fuero a terra, omnia traham ad incipsum.

O clementissime Iesu, ad precor per pretiosum sanguinem tuum, quem pro peccatore effundere voluisti, ut ablues omnes iniquitates meas. O sanguis Christi purifica me, corpus Christi Silva me, aqua lateris Christi lava me, passio Christi conforta me. O bone Iesu exaudi me, intra vulnera tua absconde me, ne permittas, o bone Iesu, me separari a te, in horâ mortis meæ voca me, jube me venire ad te, ut cum Sanctis tuis laudem te in saecula. O Creator & Redemptor meus, Iesu Christe, totum me tibi dedo, non me rejicias. Ad te venio, non me repellas. Ne projicias me a facie tua, & spiritum sanctum tuum ne auferas a me. Ne perdat me iniquitas mea, quem creavit omnipotens bonitas tua.

Cum quis morti vicimor, sic orandum.

Nunc Domine secundum voluntatem tuam, fac mecum misericordiam tuam, & præcipe in pace recipi spiritum meum. Sonet in mentis meæ auribus vox illa

dulcis: Hodie mecum eris in paradiſo. Nunc dimittis servum tuum

tuum Domine, secundum verbum tuum in pace, quia vide-
runt oculi mei salutare tuum.

O clementissime Iesu recognosce quod tuum est, &
absterge quod alienum est. O Iesu, Iesu, o Iesu per-
mitte me intrare in numerum electorum tuorum. O
Iesu fili David miserere mei: Deus in adjutorium
meum intende: o Domine Iesu ad adjuvandum me fe-
stina: o Domine Iesu suscipe spiritum meum.

§. 44. Moribundi vera in Deum fiducia.

Serm. 9. in Psal. 51. **H**ic ego cum Bernardo fidenter proclamo: Præten-
dat alter meritum; sustinere se jaetet pondus diei &
estus, mibi adhaerere Deo bonum est, & ponere in Domino Deo
spem meam.

Et quavis conscius mihi sim, eam fuisse vitæ meæ an-
teactæ prævitate, ut planè mereat à Deo deferri, ramen
non definam in ejus immensâ bonitate semper confi-
dere, optimèque sperare, quod quemadmodum ha-
cenus sanctissima ejus gratia vires mihi ad omnia submi-
nistriavit, sic eadem illud mihi robur sit collatura, ut
omnia patienter & libenter feram. Hæc mea etiam ex-
igua patientia cum meritis Dominica passionis conjun-
cta (qua quidem omnem meam toleratiæ infinitis mo-
dis excedit) debitas mihi penas mitigabit, & mercedi
in calo recipienda augmencum adjicet. Unicum hoc
à te, mi Deus, pero, ne perficias ut unquam de boni-
tate tuâ diffidam, quantumcunq[ue] debilem me ac mi-
serum esse cognovero. Indò si in eo me terrore ac con-
farnatione cernerem, ut jam jam lapsus videret, me-
minero tamen Petrum Apololum unico veri flatu, ex-
modicæ fide submergi cepisse; faciamque quod ille fe-
ciri, Christum compellabo: Domine salvum me fac. Ut-
que manum suam, ita spero, extender, nec submergi
me patientur. Quod si vero Petri partes ulteriùs me a-
gere, planèque præcipitem ruere permitteret Deus
(quod pro sua misericordia benignissime avertat) spe-
ro nihilominus fori, ut oculo misericordie pleno, me
respiciat, uti respexit Petrum, meq[ue] denud in novam
specem vita erigat. Illud certissimum habeo, quod
absque mea culpâ Deus me non deseret. Verissimum
agnosco dictum Augustini: Potest Deus aliquos sine
bonis meritis liberare, quia bonus est; non potest quem-
quam sine malis meritis damnare, quia justus est. Ita-
que omni spe ac fiduciâ me illi totum committo. Si
propter peccata mea me finat perire, saltem justitia
ejus in me laudabitur. Spero tamen, & certissimum spe-
ro futurum ut clementissima ejus bonitas animam
meam fideliter custodiat, quo misericordia illius portu, quâ
justitia in me commendetur. Nihil mihi contingen-
tere potest, quod Deus non velit. Quidquid a gen ille
vult, cuicunque malum videatur, est tamen reverâ
optimum. Quacunque tu vis, o'mi Deus, hac ego vo-
lo omnia, volo, volo.

§. 45. Moribundi cœrus.

Lue. c. 12. v. 35. 36. **S**int lumbi vestri præcincti, & lucerna ardentes in mani-
bus vestris: & vos similes hominibus expectantibus domi-
num suum quando revertatur a nuptiis: ut cum venerit &
pulsaverit confitimus aperiant ei. Batis servi illi, quos cum ve-
nerit Dominus invenerit vigilantes. Istud moribundi refa-
mur velipis adstantium oculis, cum prehensio ardente
cereo adventum Domini opperimur, & vitæ lampadem
velut alteri tradimus.

Virum religiosum fuisse commemini tam pacate ac
serena conscientia, ut ei etiam in morte ridere sit con-
cessum. Cum enim moribundo fatalis cereus in manus
traderetur, ille obversis in suum præfitem oculis: Tot,
inquit, circumstant hic robusti viri, cur obsecro, mi Pa-
ter, ego tam exhaustus viribus cereum tenere cogor?
Quam leta noxi.

Horat. 1. 1. ap. 1. ad Macon.

Nil confite fibi, nullâ pallescere culpâ.

Quid vetat talē ridendo mori? Carcerem suum
nemo, nisi infans amat. His suum defensit sidens. Se-
rium est quod addo, & omnibus imitabile. Confalvus H[ab]it. Socia.
Mederius, cā virtute pollebat, ut in severissimo vite in tom. 1. l. 12.
stiru[re] æquabilis perpetuæ illius constantia emine-
ret. Quippe amnis compluribus, præter aliorum facer-
dotum penum, sex quotidie horas precationi meditatio-
nique impedit. Atque hanc precandi confuetudi-
nem ne in itinere quidem omisit: magnâ quin etiam ex
parte retinuit supremis vita diebus, cu pessime ase dū
corpus penæ spiritus defecisset. Paullò ante excellum
aliquot sociorum accitus, sacrum cereum iussit accendi;
cum symbolo Apostolorum prolatu: In hac, inquit, fa-
de institutu[re] sim, in hac vixi, in hac morior; testor-
que si quid fortè in extremo agone excidat mihi, jam
nunc indictum & irritum: ac proctius brachio
porrecto, cæcōque manu prehenso: Ut lumen hoc,
inquit, oculos illuminat corporis, sic ego credo Do-
minus Iesum illuminare omnem hominem venien-
tem in hunc mundum; quia ipse lumen verum & æter-
num est. Que magno sensu cum protulisset, continuans
inde sancta cum Deo colloquia, Ecclesia mysteriis o-
mnibus præmunitus, evolavit è corpore, pridie Nonas
Aprilis, anno 1552.

Et tu, quisquis es, eti[us] sanus sis, apprehende cereum,
forrassis hac luce lux tua extinguetur. Vigilantem te
mors inveniet, & præcinctum, & cum accensâ face,
si laborestus forterit, errore aliorum cordate, vita
procellas patienter sustinueris.

§. 46. Moribundi verba ultima.

Avgustus Imperator moriens in hac voce defecit: Suet. in Au-
gusto. 99. Livia, nostri conjugii memor vive, ac vale. Quan-
to sanctius Christiani, qui ultima, cū moriuntur,
verba dirigunt ad sui principiū & omnium Conditor.

Cir. **V**ir ille divinus Dionysius Areopagita capitul[us] jam
damnatus, feralens sententiam Christianâ generositate
amplexus, & adstantium probra contemnens: Ulti-
mum, inquietabat, verbum Domini mei in cruce, sit &
michi ultimum in hac luce: Pater in manus tuas com-
mendo spiritum meum.

Basilius Magnus, extremam vitæ clausulam apposi-
turus, cum suis præclaris monitis in buxill, illud Chri-
sti ad Chritum pariter adiunxit: In manus tuas, Do-
mine, commendō spiritum meum. Et una cum verbis
animam letus effudit.

Rufinus. A-
guil. n. 162. **S**ilojus abbas, vir sanctissimus jam ultimæ lineæ ad-
motus, plurimos habuit sibi exitus spectatores, ad quos
ille radiante vultu: En, inquit, abbas Antonius vent ad
nos. Et paulo post: En, ait, agmen prophetarum hue
adest. Mox: Cœtus etiam Apololorum, inquit, ad nos
visit. Et quia cum his adventoribus loqui videbatur,
interrogatus est, quibus cum loqueretur? At ille: An-
geli, ait, venerunt, animam meam aliò ducturi, hos
rogavi, liberalius mihi pœnitentia spatiū concede-
rent. Ad quem amici: Pater, ajunt, non egis pœnitentia.
Quibus ille: Nondum, ait, vel intiu[n]t feci pœnitentia. Hanc viti submissionem largite probavit vul-
tus magis ac magis radians. Exclamat tandem Silojus
hilari voce: Vide, vide, Dopus venit. Arque ver-
ba simul & vitam finit. Felix mors quam æternitatis Felix mors
triumphus excipit. Et licet morientis lectorum non cin-
quagani reges, satis est tamen regum regem adesse, in quo
moribundi vox ultima quiecat.

Bernardus, tanquā si morituro Christum commo-
niter manu: O tu Christiane, inquit, ne de hac infirmitate de-
spères, docuit te Christus quid in omnibus periculis mortis debeat
dicere, ad quæ confugere, quæ invocare, in quem sperare: in PA-
trem Deum, qui non potest desplicere sperantes in se, cum atte-
pœnitentia bonorum operum. Bonorum dico, quia sine meritis est sine
aliquid sperare, non spes, sed pœnitentia debet dici. Tu ita
que talia te.

que talia fac opera, ut ei in horâ mortis in veritate dicere pos- A
si: In te Domine speravi, non confundar in eternum.

Ergo ultima morientis verba dirigantur ad Deum: in illum preces, in illum vota, in illum spes ultimæ fe- ratur, in illum nomen extrema definant sulphuria. Dicat moribundus ex imo peccatore: Ad te, Domine, faciem meam converto, ad te oculos meos dirigo.

§. 47. Humane voluntatis ad divinam conformatio- sum-
ni momenti est, præcipue sub vita finem.

LUDOVICUS BLOSIUS, quem suprà laudavimus, de Tob. c. 3, v. 14. misib. 328. Exercitiis in extre- mis utilius quod? nostrâ voluntatis cum divinâ consensu, hæc pronuntiat his omnino verbis: Nullum igitur exercitium in extremis utilius esse potest, quâm q̄s scipsum ex integro divinæ voluntati refigner: humiliiter, amo- rosè, plenèque confidens in immensâ Dei misericordiâ, ac bonitate. Fieri enim nequit, quin is qui in hu- jusmodi verâ perfæctâe resignatione, cùm sanctâ erga Deum fiduciâ ex hac luce exire, confessum ad re- gna caelestia evolet. Nam sicut nihil omnino pœna, nihil ignis purgatorii in Deum cadere potest, ita nec in hominem, qui eo modo per voluntatis conformitatâ amorēm Deo unitus est. Hoc animo iustus ille latro moriebatur in cruce, qui non salutem corporis à Do- mino postulavit, nec oravit ut à pœnâ purgatorii ser- varetur, sed libenter, pro peccatis suis, próque Dei glo- riæ mortis se totum in divinam resignavit voluntatem, se totum Christo obtulit, ut ille secum ageret, quid- quid vellet. Quod si morte imminente, infirmitas na- turæ morer, aut trepidat, hujusmodi etiam mortis & formido in Deum per resignationem projicienda, ac certa spes erga eum concienda est. Mors Christi mortem tuam toleratur. Ille præcessit, præcesserunt & in- numeri electi ejus: non igitur pœgate te sequi.

§. 48. Moribundus alterum in Golgothâ latronem amuletur.

DOMINE memento mei, cùm venieris in regnum tuum. Felix latro qui in schola Christi, plus in vir- tute profecti tribus horis, quâm infelix Icaroites tri- bus annis. Verba mili præcis, & precandi formulam, lá Christi patronus fueras & advocatus in extremâ quâm Ica- necessitate. Deus! que judiciorum tuorum abyssus est! tri- Amici & cognati silent; discipuli deserunt; Angeli non comparent, nec mater filii innocentiam tueri sinitur. Et ubinam illa undecim & plura millia, panibus ab hoc crucifixo Domine saturata? quis est tantâ multitudine vel verbo mutit pro tanto benefactore? Ergo ad lat- ronem Christi patrocinium devolvitur. Larvo contra latronem sicutum, Christo cauſidicus sit, innocentiam illius afferit, impia probra diluit, omnem affusam multitudinem arguit parricidii. Ergo Dei Filius suam cauſam à latrone perorari non erubuit: tantum abicit ut hunc oratorem suum erubuerit, ut etiam publicè collaudari. Necrhetor iste Dominica causa defuit: Et nos quidem iustè, inquit, nam digna factis recipimus; hic re- rò nihil malo gestis.

O quâm verè idem de me dicam! Et ego quidem iustè jam morior, nam digna factis recipio: hic verò Deus meus, & Dominus meus nihil geskit, propter quod moreretur, & in tantis tormentis moreretur. Sed & illa precandi formulâ restâ jam utor: Domine, memento mei, quia renisti jam in regnum tuum. Et quia jam es in re- gno tuo, me in hoc exilio gementem aplice, & hinc ab- cument in regnum tuum admite. Hoc ego te rogo, Christe Jesu, per flagella, per spinas, per crucem; per tormenta omnia & mortem tuam.

Ergo, quid jam reliquum est, nisi ut in ejus finum con- jiciam hanc meam animam; cuius unus ipse laborem do- lorēque considerat. Novit ipse quid animarum salutis conducat, & apud illum est jam ab eterno decretum, quo tandem nobis ad eum sit itinere revertendum. Sa- turare tuum expectabo Domine.

§. 49. *Heliotropium contra omnes morbos, & mortem pharmacum.*

Heliotropium herba seu flos, uti quotidiano expe- riemento confat, cum sole se circumagit, abeun- tem intuetur semper, omnibusque horis cum eo verti- tur, etiam die nubilo tantus est amor floris in hoc si- dus. Noctu, velut desiderio solis contrahit se flos iste. Voluntas humana ita semper divinam intueatur, ut ho- ris omnibus, ad illius nutrum se vertat ac circumagit quaqueversus, quantumcunque nubilus sit dies. Enim- Humanæ vero diem magis nubilum non haber humana vita vite dies nubilus, est quâm diem mortis. Hoc maximè die moribundus, ve- lut verum heliotropium, ad suum se folem vertat fi- xissimis & planè immotis oculis. Id nos Servatoris ver- ba doceant.

Ita Pater, quoniam sic fuit placitum ante te. Ad hunc Matth. c. 11. profrus modum, mi moribunde, loquere. In omnibus v. 26.
B omnino rebus faciendis, & fugiendis, patendis ac per- ferendis, exemplo Domini, dic semper: Ita Pater, Ita Pater, Ita mi Pater: et si uno die millies, ter millies id ingeminandum. Atque tunc magis hoc dicendum & repetendum, cùm magis premunt adversa; in omnibus tuam ipsius sanctissima voluntati subjiciendo. Hęc vigilans & dormiens, hec sanus & aeger, hec moriens assiduè pronuncia, velut dicas: Domine, mi pessum ti- binebare, tu scis. Ego autem in te speravi, Domine: di- xi, Deus meus es tu, in manibus meis fortes meæ. Va- leudo mea, morbus meus, prospera & adversa mea, vita & mors mea sunt in manu tua Domine. Sicut vis, ita fias, Domine secundum voluntatem tuam & vivere & mori, iucundum mihi erit, quia Deus & pater meus es tu. Sicut ergo vis, sicut disponis, ordinas, permititis omni fieri, trahant, ita Pater, ita & in me fiant, & nihil fiat in me, aut à me, quod voluntati tuę rectissimæ, opti- ma vel minimum adveniat. Ita Pater, ita fias, & nunc, & semper, & in omnem eternitatem.

Philippus II. Hispaniarum Rex, ab omnigenâ qui Tariamus Cerveral. t. ad Dei voluntatem Conformatum jam penè divinus 2. c. 9. de homo evasit, etiam dum inter homines ageret: nam in Phil. excessu.
fatali morbo, divina voluntati devotissimus, illa Ser- vatoris verba pœnæ infinites repetit: Pater, non mea, sed tua voluntas fias; cùmque ē Matthæo Evangelista, Christi Domini P A S S I O, ad apostolam ferro secun- dum, prælegetur, justus rex, ad illi ipsa Domini verba: Pater, non mea, sed tua voluntas fias, lectorum nonnihil subsistere. Tanti regum iste maximus hoc He- liotropium, tam sanus, quām aeger ac moribundus æ- stimavit.

Hoc certè Heliotropium morbis, morti, malis om- nibus medetur. Procul est ab omni exitio, qui volunta- te tam propinquus est Deo.

§. 50. A moribundis, aut moribundo prelegenda.

I. ORATIO

B. HIERONYMI IN AGONE MORTIS, VT scribit Eusebius.

PIE Jesu, virtus mea, refrigerium meum, susceptor meus, & liberator meus, in quem speravi, cui cre- didi, quem dilexi. Summa dulcedo, turris fortitudinis, & spes mea à juventute mea. Voca me dux vita mea, & respondebo tibi. Operi manum tuam, quod de li- mo terra Creator omnium formasti, quod ossibus & nervis compagisti, cui vitam moriens tribuisti, clemen- tia tua porrige dexteram. Tempus est ut pulvis in pul- verem revertatur, & spiritus redeat ad te Salvatorem, qui huc illum misisti. Aperi ei Domine januam vite, nam pro me in ligno crucis tanquam latro pendisti, suscipe me misericors Deus, secundum multitudinem misericordia-
tum.

miserationum tuarum. Nam latronem ad te currentem in cruce moriens suscepisti. Ego sum, infirmata est in paupertate vita mea, & ideo ad te, Domine, curro mendicam. Sana me, Domine, & sanabor: & quoniam in te confido non erubescam. In te Domine speravi non confundar in æternum. At quis ego sum, piissime Deus, ut tam audacter loquar ad te? peccator sum & in peccatis enutritus; cadaver putridum, vas fortidum, elca verum. Parce mihi Domine. Quia enim vitoria est, si pugnando necum, me viceris, qui minus sum ante te quam stipula ante faciem venti. Dimitte omnia peccata mea, & erige de stercore pauperem. Exurge & adjuva me Domine, exurge & ne repellas in finem. Inter postulatio mea in conspectu tuo, Domine, & fiat manus tua, ut salvum me faciat. Ecce hominem, qui discedens ab Hiericho, caput a latronibus & vulneratus, semivivus relictus sum: Tu pie Samaritane recipie me. Peccavi nimis in vita mea, & nialum coram te feci: a plantâ pedis usque ad verticem capitis non est in me sanitas. Certè nisi in ligno crucis moriens me adjuvisses, digna erat habitare in inferno anima mea. Ego, pie Jesu, sum pars tanti pretii: pro me fuditur sanguinem tuum pretiosissimum, non me repellas a te. Ego sum ovis quæ erravi, require eam bone pastor & appone illum ovili tuo, ut justificeris in sermonibus tuis, nam promisisti mihi, quod quæcumque hora peccator ingemuerit, salvus erit. Dolens sum, iniquitates meas ego cognolco, & delicta mea coram me sunt. Verè non sum dignus vocari filius tuus, quia peccavi in calum & coram te. Sed auditu meo dabis gaudium & lætitiam. Averte faciem tuam a peccatis meis, dele iniquitates meas secundum magnam misericordiam tuam. Ne projicias me a facie tua, neque secundum peccata mea facias mihi, neque secundum iniquitates meas retributas mihi, sed adjuva me Deus salutaris meus, & propter honorem nominis tui libera me. Benignè fac in bona voluntate tua, ut inhabitem in domo tua omnibus diebus vita mea, ut cum habitantibus in ea laudem fac in æternum.

II. ORATIO.

AD IESVM CHRISTVM MUNDI SALVATOREM.

Iesu Christe, fons misericordia, ostende mihi paucule creature tua misericordiam tuam: adjuva me in hac extremâ necessitate. Creator & Redemptor meus, Jesu Christe, pone passionem, crux & mortem tuam, inter judicium tuum & animam meam. Totum me tibi deo, non me rejicias; ad te venio, non te repellas. Nunc Domine secundum voluntatem tuam fac mecum misericordiam & præcipe in pace recipi spiritum meum, redempti me Domine Deus veritatis. Sicut in mentis meæ auribus vox illa dulcis, Domine Jesu: Hodie mecum eris in paradiso.

Suscipe me, Jesu crucifixus, inter amotosa tua brachia, quæ pro me in cruce extensa cerno & complector; suscipe me inter desiderabiles amplexus tuos, & trahe ad te animam meam; suscipe me bone Jesu, in misericordia tua; suscipe in pace spiritum meum. Amen.

III. ORATIO.

AD AGENDAS GRATIAS IN EXTREMIS,
S. Idfori martyri.

Gloria tibi, Domine Jesu Christe, qui me vocare gradum gratiam veræ fidei dignatus es. Gloria tibi, quod tam misericors & benignus in me tot ac tantis peccatis obnoxium semper exististi, tantisque per omnem vitam beneficis affectisti. Mi amantissime Deus benedico te, quod beneplacito & voluntate tua nunc vocor ex hoc mundo ad te, tibi enim Domine, gratias agens, libenter ad te venio, & humiliter tibi me

A committo. Sed oro te Domine Deus meus, suscipe me in misericordia tua, & anima mea in sanctas manus tuas acceperis, tibi enim soli, Domine, commendabo spiritum meum, qui eum misli dedit, & invoco te solum verum Deum, ut accipiam bonam partem inter electos tuos, & facias mecum divitem tuam misericordiam, liberans me ab inimicorum meorum insultibus, & ab omni afflictione & angustia, quoniam tu es Deus solus, qui ab omni necessitate redimis eos, qui te invocant, in te sperant: Te decet laus & gloria in seculorum secula. Amen.

Has preceas, maximè duas sequentes, cupimus à sanis sapientiis legi, ut eò attentius & majore sensu cogitem extreamam illam necessitatem, & moribundum abitum ad tribunal divinum. Quo tempore homo virus viri sentit amplius se vivere, & velut medius heret inter hujus & alterius Orbis terminos.

IV. ORATIO.

A CIRCVMSTANTIBVS DICENDA, PRO
animam agentibus.

Christe Jesu crucifice, in unione ferventissimi amoris, qui te vitam omnium viventium in cruce mori coegeris, pulsamus ad medullâ benignissimi cordis tui, & rogamus, ut anima famuli tui, fratris nostri N. peccata omnia dimittas, & tua sanctissima conversatione, & tua acerissima passionis merito omisla ejus supplices, cùmque superabundantissimam miserationum tuarum multitudinem facias experiri, nōs omnes, & singulariter hunc fratrem nostrum N. quem proximè vocare disponis, placito tibi modo preparares, eique præstes ut cum verâ patientia, perfetta resignatione, plena peccatorum remissione, validissimâ fide, spe firma, & integrâ charitate, in perfectissimo statu, in dulcissimum amplexum, & suavissimum osculum tuum, feliciter ad tuam æternam laudem expirer.

Eja dulcissime Redemptor, Domine Jesu, per illas lacrymabiles voces, quas in cruce moriutoris edidisti, & passionis doloribus consumptus dixisti, Deus meus, Deus meus, ut quid me dereliquisti, ne quælo longe facias a famulo tuo fratre nostro N. tua miserationis auxilium, nam ille in hac hora & momento extrema afflictionis, præ defectione anima & consumptione spiritus te invocare non valet. Per triumphum lancæ crucis & per mortis passionisque tuae infinitum meritum, cogita, Domine, de eo cogitationes pacis & non afflictionis, sed misericordia & consolationis. Libera eum de omnibus angustiis, tuisque sanctissimis manibus, quas pro eo nobisque omnibus in cruce clavis affecti permisisti, Jesu bone & amantissime Pater, erue eum à tormentis illi debitis, & perduc illum in requiem æternam. Amen.

V. ORATIO.

B. DIONISII CARTHUSIANI, IN COLLOQUIO
de particuliari judicio animarum, pro animam
agentibus.

Ad Deum Petrem.

Omnipotens æterne Deus, Pater misericordiarum & Deus totius consolacionis, tuam deprecamur immanem bonitatem, per ineffabilem illam charitatem, qua humanum genus dilexisti, quando Unigenitum Filium tuum pro nostra redemptio in hunc mundum misisti, ut pro nobis acerbissimam & ignoriosissimam mortem subiret. Ostende, o Domine, in hac hora, pietatis tua abyssum, & effunde charitas tua dulcedinem in hanc rationabilem creaturam tuam, quæ nunc ad te patrem spirituum reddit. Ostende illi lucem

que talia fac opera, ut ei in horâ mortis in veritate dicere pos- A
si: In te Domine speravi, non confundar in eternum.

Ergo ultima morientis verba dirigantur ad Deum: in illum preces, in illum vota, in illum spes ultimæ fe- ratur, in illum nomen extrema definant sulphuria. Dicat moribundus ex imo peccatore: Ad te, Domine, faciem meam converto, ad te oculos meos dirigo.

§. 47. Humane voluntatis ad divinam conformatio- sum-
ni momenti est, præcipue sub vita finem.

Conf. pag. 328. **L**UDOVICUS BLOSIUS, quem suprà laudavimus, de-
scriptus his omnino verbis: Nullum igitur exercitium
in extremis utilius esse potest, quam quod scipsum
ex integro divinæ voluntati refigner: humiliiter, amo-
rosè, plenèque confidens in immensâ Dei misericordiâ,
ac bonitate. Fieri enim nequit, quin is qui in hu-
mili modi verâ perfecâque resignatione, cùm sanctâ erga
Deum fiduciâ ex hac luce exire, confessum ad re-
gna caelestia evolet. Nam sicut nihil omnino pœna,
nihil ignis purgatorii in Deum cadere potest, ita nec
in hominem, qui eo modo per voluntatis conformitatâ
amoremque Deo unitus est. Hoc animo iustus ille la-
tro moriebatur in cruce, qui non salutem corporis à Do-
mino postulavit, nec oravit ut à pœnâ purgatorii ser-
varetur, sed libenter, pro peccatis suis, própe Dei glo-
ri mortis se totum in divinam resignavit voluntatem,
se totum Christo obtulit, ut ille secum ageret, quid-
quid vellet. Quod si morte imminente, infirmitas na-
ture morer, aut trepidat, hujusmodi etiam mortis
& formido in Deum per resignationem projicienda,
ac certa spes erga eum concienda est. Mors Christi
mortem tuam toleratur. Ille præcessit, præcesserunt & in-
numericeleci ejus: non igitur pœgat te sequi.

§. 48. Moribundus alterum in Golgothâ latronem amuletur.

Luc. c. 23. **D**OMINE memento mei, cùm venieris in regnum tuum. Felix latro qui in schola Christi, plus in vir-
tute profecti tribus horis, quâm infelix Icaroites tri-
bus annis. Verba mili prais, & precandi formulam,
læ Christi patronus fueras & advocatus in extremâ
quâm Ica- necessitate. Deus! que judiciorum tuorum abyssus est?
riotes tri- Amici & cognati silent; discipuli deserunt; Angeli non
bus annis. comparent, nec mater filii innocentiam tueri sinitur.
Et ubinam illa undecim & plura millia, panibus ab hoc
crucifijo Domine saturata? quis est tantâ multitudine
vel verbo mutit pro tanto benefactore? Ergo ad la-
tronem Christi patrocinium devolvitur. Lato contra
latronem sicutum, Christo cauſidicus sit, innocentiam
illius afferit, impia probra diluit, omnem affusam mul-
titudinem arguit parricidii. Ergo Dei Filius suam
causam à latrone perorari non erubuit: tantum abicit
ut hunc oratorem suum erubuerit, ut etiam publicè
collaudari. Necrhoror iste Dominica causa defuit: Et
nos quidem iustè, inquit, nam digna factis recipimus; hic re-
rò nihil male gesist.

O quâm verè idem de me dicam! Et ego quidem
iustè jam morior, nam digna factis recipio: hic verò
Deus meus, & Dominus meus nihil gesit, propter quod
morieretur, & in tantis tormentis moreretur. Sed & il-
læ precandi formulâ restâ jam utor: Domine, memento
mei, quia renisti jam in regnum tuum. Et quia jam es in re-
gno tuo, me in hoc exilio gementem aplice, & hinc ab-
cument in regnum tuum admite. Hoc ego te rogo,
Christe Jesu, per flagella, per spinas, per crucem; per
tormenta omnia & mortem tuam.

Ergo, quid jam reliquum est, nisi ut in ejus finum con-
sideriam hanc meam animam; cuius unus ipse laborem do-
lorémque considerat. Novit ipse quid animarum salutis
conducat, & apud illum est jam ab eterno decretum,
quo tandem nobis ad eum sit itinere revertendum. Sa-
lutare tuum expectabo Domine.

§. 49. *Heliotropium contra omnes morbos, & mortem pharmacum.*

Heliotropium herba seu flos, uti quotidiano expe-
riamento confat, cum sole se circumagit, abeun-
tem intuetur semper, omnibusque horis cum eo verti-
tur, etiam die nubilo tantus est amor floris in hoc si-
dus. Noctu, velut desiderio solis contrahit se flos iste.
Voluntas humana ita semper divinam intueatur, ut ho-
ris omnibus, ad illius nutrum se vertat ac circumagit
quaqueversus, quantumcunque nubilus sit dies. Enim-
vero diem magis nubilum non haber humana vita
quam diem mortis. Hoc maximè die moribundus, ve-
lut verum heliotropium, ad suum se folem vertat fi-
xissimis & planè immotis oculis. Id nos Servatoris ver-
ba doceant.

Ita Pater, quoniam sic fuit placitum ante te. Ad hunc Matth. c. 11.
prosbus modum, mi moribund, loquere. In omnibus v. 26.
B omnino rebus faciendis, & fugiendis, patendis ac per-
ferendis, exemplo Domini, dic semper: Ita Pater, Ita
Pater, Ita mi Pater: et si uno die millies, ter millies id
ingeminandum. Atque tunc magis hoc dicendum &
repetendum, cùm magis premunt adversa; in omni-
bus tuam ipsius sanctissima voluntati subjiciendo. Hęc
vigilans & dormiens, hec sanus & aeger, hec moriens
assiduè pronuncia, vel dicas: Domine, mi pessum ti-
biningare, tu scis. Ego autem in te speravi, Domine: di-
xi, Deus meus es tu, in manibus meis fortes meæ. Va-
lentudo mea, morbus meus, prospera & adversa mea,
vita & mors mea sunt in manu tua Domine. Sicut vis,
ita fiat, Domine secundum voluntatem tuam & vivere
& mori, iucundum mihi erit, quia Deus & pater meus
est tu. Sicut ergo vis, sicut disponis, ordinas, permititis
omni fieri, trahant, ita Pater, ita & in me siant, & nihil
fiat in me, aut à me, quod voluntati tuę rectissimæ opti-
ma vel minimum adveniat. Ita Pater, ita fiat, & nunc,
& semper, & in omnem eternitatem.

*Philippus II. Hispaniarum Rex, ab omnigenâ qui-
dem virtute multò laudatissimus princeps, hac camen
ad Dei voluntatem Conformatum jam penè divinus
homo evasit, etiam dum inter homines aeger: nam in
fatali morbo, divina voluntati devotissimus, illa Ser-
vatoris verba pœne infinites repetit: Pater, non mea,
sed tua voluntas fiat; cùmque ē Matthæo Evangelista,
Christi Domini P A S S I O, ad apostolam ferro secan-
dum, prælegetur, justus rex, ad illi ipsa Domini ver-
ba: Pater, non mea, sed tua voluntas fiat, lectorum
nonnihil subsistere. Tanti regum iste maximus hoc He-
liotropium, tam sanus, quām aeger ac moribundus a-
sumavit.*

*Hoc certè Heliotropium morbis, morti, malis om-
nibus medetur. Procul est ab omni exitio, qui volunta-
tem propinquus est Deo.*

§. 50. *A moribundis, aut moribundo prelegenda.*

I. ORATIO

B. HIERONYMI IN AGONE MORTIS, VT
scribit Eusebius.

PIE Jesu, virtus mea, refrigerium meum, susceptor
meus, & liberator meus, in quem speravi, cui cre-
didi, quem dilexi. Summa dulcedo, turris fortitudinis,
& spes mea à juventute mea. Voca me dux vita mea, &
respondebo tibi. Operi manum tuam, quod de li-
mo terra Creator omnium formasti, quod ossibus &
nervis compagisti, cui vitam moriens tribuisti, clemen-
tia tua porrige dexteram. Tempus est ut pulvis in pul-
verem revertatur, & spiritus redeat ad te Salvatorem,
qui huc illum misisti. Aperi ei Domine januam vite,
nam pro me in ligno crucis tanquam latro pendisti,
suscipe me misericors Deus, secundum multitudinem
misericordie.

miserationum tuarum. Nam latronem ad te currentem in cruce moriens suscepisti. Ego sum, infirmata est in paupertate vita mea, & ideo ad te, Domine, curro mendicam. Sana me, Domine, & sanabor: & quoniam in te confido non erubescam. In te Domine speravi non confundar in æternum. At quis ego sum, piissime Deus, ut tam audacter loquar ad te? peccator sum & in peccatis enutritus; cadaver putridum, vas fortidum, elca verum. Parce mihi Domine. Quia enim vitoria est, si pugnando necum, me viceris, qui minus sum ante te quam stipula ante faciem venti. Dimitte omnia peccata mea, & erige de stercore pauperem. Exurge & adjuva me Domine, exurge & ne repellas in finem. Inter postulatio mea in conspectu tuo, Domine, & fiat manus tua, ut salvum me faciat. Ecce hominem, qui discedens ab Hiericho, caput a latronibus & vulneratus, semivivus relictus sum: Tu pie Samaritane recipie me. Peccavi nimis in vita mea, & nialum coram te feci: a plantâ pedis usque ad verticem capitis non est in me sanitas. Certè nisi in ligno crucis moriens me adjuvisses, digna erat habitare in inferno anima mea. Ego, pie Jesu, sum pars tanti pretii: pro me fuditur sanguinem tuum pretiosissimum, non me repellas a te. Ego sum ovis quæ erravi, require eam bone pastor & appone illum ovili tuo, ut justificeris in sermonibus tuis, nam promisisti mihi, quod quæcumque hora peccator ingemuerit, salvus erit. Dolens sum, iniquitates meas ego cognolco, & delicta mea coram me sunt. Verè non sum dignus vocari filius tuus, quia peccavi in calum & coram te. Sed auditu meo dabis gaudiem & lætiem. Averte faciem tuam a peccatis meis, dele iniquitates meas secundum magnam misericordiam tuam. Ne projicias me a facie tua, neque secundum peccata mea facias mihi, neque secundum iniquitates meas retributas mihi, sed adjuva me Deus salutaris meus, & propter honorem nominis tui libera me. Benignè fac in bona voluntate tua, ut inhabitem in domo tua omnibus diebus vita mea, ut cum habitantibus in ea laudem fac in æternum.

II. ORATIO.

AD IESVM CHRISTVM MUNDI SALVATOREM.

Iesu Christe, fons misericordia, ostende mihi paucule creature tua misericordiam tuam: adjuva me in hac extremâ necessitate. Creator & Redemptor meus, Jesu Christe, pone passionem, crux & mortem tuam, inter judicium tuum & animam meam. Totum me tibi deo, non me rejicias; ad te venio, non te repellas. Nunc Domine secundum voluntatem tuam fac mecum misericordiam & præcipe in pace recipi spiritum meum, redempti me Domine Deus veritatis. Sicut in mentis meæ auribus vox illa dulcis, Domine Jesu: Hodie mecum eris in paradiso.

Suscipe me, Jesu crucifixus, inter amotosa tua brachia, quæ pro me in cruce extensa cerno & complector; suscipe me inter desiderabiles amplexus tuos, & trahe ad te animam meam; suscipe me bone Jesu, in misericordia tua; suscipe in pace spiritum meum. Amen.

III. ORATIO.

AD AGENDAS GRATIAS IN EXTREMIS,
S. Idfori martyri.

Gloria tibi, Domine Jesu Christe, qui me vocare gradum gratiam veræ fidei dignatus es. Gloria tibi, quod tam misericors & benignus in me tot ac tantis peccatis obnoxium semper exististi, tantisque per omnem vitam beneficis affectisti. Mi amantissime Deus benedico te, quod beneplacito & voluntate tua nunc vocor ex hoc mundo ad te, tibi enim Domine, gratias agens, libenter ad te venio, & humiliter tibi me

A committo. Sed oro te Domine Deus meus, suscipe me in misericordia tua, & anima mea in sanctas manus tuas acceperis, tibi enim soli, Domine, commendabo spiritum meum, qui eum misli dedit, & invoco te solum verum Deum, ut accipiam bonam partem inter electos tuos, & facias mecum divitem tuam misericordiam, liberans me ab inimicorum meorum insultibus, & ab omni afflictione & angustia, quoniam tu es Deus solus, qui ab omni necessitate redimis eos, qui te invocant, in te sperant: Te decet laus & gloria in seculorum secula. Amen.

Has preceas, maximè duas sequentes, cupimus à sanis sapientiis legi, ut eò attentius & majore sensu cogitem extreamam illam necessitatem, & moribundum abitum ad tribunal divinum. Quo tempore homo virus viri sentit amplius se vivere, & velut medius heret inter hujus & alterius Orbis terminos.

IV. ORATIO.

A CIRCVMSTANTIBVS DICENDA, PRO
animam agentibus.

Christe Jesu crucifice, in unione ferventissimi amoris, qui te vitam omnium viventium in cruce mori coegeris, pulsamus ad medullâ benignissimi cordis tui, & rogamus, ut anima famuli tui, fratris nostri N. peccata omnia dimittas, & tua sanctissima conversatione, & tua acerissima passionis merito omisla ejus supplices, cùmque superabundantissimam miserationum tuarum multitudinem facias experiri, nōs omnes, & singulariter hunc fratrem nostrum N. quem proximè vocare disponis, placito tibi modo preparares, eique præstes ut cum verâ patientia, perfetta resignatione, plena peccatorum remissione, validissimâ fide, spe firma, & integrâ charitate, in perfectissimo statu, in dulcissimum amplexum, & suavissimum osculum tuum, feliciter ad tuam æternam laudem expirer.

Eja dulcissime Redemptor, Domine Jesu, per illas lacrymabiles voces, quas in cruce moriutoris edidisti, & passionis doloribus consumptus dixisti, Deus meus, Deus meus, ut quid me dereliquisti, ne quælo longe facias a famulo tuo fratre nostro N. tua miserationis auxilium, nam ille in hac horâ & momento extrema afflictionis, præ defecctione anima & consumptio spiritus te invocare non valet. Per triumphum lancæ crucis & per mortis passionisque tuae infinitum meritum, cogita, Domine, de eo cogitationes pacis & non afflictionis, sed misericordia & consolationis. Libera eum de omnibus angustiis, tuisque sanctissimis manibus, quas pro eo nobisque omnibus in cruce clavis affecti permisisti, Jesu bone & amantissime Pater, erue eum à tormentis illi debitis, & perduc illum in requiem æternam. Amen.

V. ORATIO.

B. DIONISII CARTHUSIANI, IN COLLOQUIO
de particulari iudicio animarum, pro animam
agentibus.

Ad Deum Petrem.

Omnipotens æterne Deus, Pater misericordiarum & Deus totius consolacionis, tuam deprecamur immanem bonitatem, per ineffabilem illam charitatem, qua humanum genus dilexisti, quando Unigenitum Filium tuum pro nostra redemptio in hunc mundum misisti, ut pro nobis acerbissimam & ignoriosissimam mortem subiret. Ostende, o Domine, in hac horâ, pietatis tua abyssum, & effunde charitas tua dulcedinem in hanc rationabilem creaturam tuam, quæ nunc ad te patrem spirituum reddit. Ostende illi lucem

Æternitatis Prodromi Caput III.

85

VI. ORATIO

Sepius dicenda, Contritionis, Fidei, Spei, Charitatis &c.
actus continens.

Domine Jesu Christe, credo quod Deus meus & Redemptor meus es. Credo quod pro mea salute de Virgine Mariâ naeli, & in cruce morti dignatus es. Credo quidquid per sanctam Catholicam Ecclesiam mihi credendum proponis, & in hac fide protestor me vivere velle, & mori. Domine Jesu, dolco quod summan bonitatem tuam offendit, & doleo quod non magis doleam de tuis offensis contra te creatorem & redemptorem meum ingratissime perpetratis. Peto humiliter peccata omnia mihi condonari per sanguinem tuum; firmiter ab eis abstinerem, & vitam emendare propono, si vixerim. Atque si quid oblitus sim, vel non cognoscam, quo tuam Majestatem offendit, de eo illuminari cupio & pœnitere; interim de omnibus veniam peto.

Omnibus qui me unquam offenderunt, libenter & ex animo, propter te, mi Deus, offensas omnes dimitto, & si quem offendit ego, precor etiam mihi veniam dari. Si quid alienorum bonorum est apud me, quantum tenor, & facultates meæ se extendunt, volo satisfaci omnibus. Spero in divinâ tuâ misericordia, & in sanguine cum tantâ charitate pro me fuso, quod me licet indignum saluum facies, & adimplebis me letitiam cum vultu tuo, quod ur facias, per sanctam passionem & mortem tuam te pector. Corrobora me, Domine Jesu, contra omnes Saranae insultus, & fecito misericordia tua protege me, quoniam in bonitatis praefidio tota est repotia spes & fiducia mea. Nihil quidem meritorum habeo, quod allegem apud te; malorum heu nimis multum video, sed per tuam misericordiam confido me salvandum. Ita in pace in idipsum dormiam & requiescam, quoniam tu Domine singulariter in spe constituiti me. Tibi laus & gloria in seculorum secula, Amen.

Epilogus & monitum Lectori.

Has precatio[n]es, mi Lector, pro animam agentibus dicendas, tu ipse pro teipso, dum sanus es, pauculis mutatis, sapientia dices, si sapientia. Putem ego ad vitam sancti[n]i instituendam vix efficacius quidquam cogitari, quā lacrymabilem illum hominis moribundi statum. Tunc illud Domini vaticinium etiam in moribundos pronunciatum luculentē le prodit: *Quia venient dies in te, & circumdabunt te inimici tui, & circumdabunt te, & conangustabunt te undique & ad terram proferent te, & non relinguent in te lapidem super lapidem.* Luc. cap. 79. vers. 43-44. Hac certe, oculis testibus, in homine moribundo fiunt. Circumdant illum angustiae, fatigant sollicitudines diversæ, vallant dolores, tentant cacodæmones, peccata præterita in terram protinus, supplicia futura perterre faciunt, creata omnia deferunt. Et licet morientis lectulum peritissimi medicorum cingant, nullus juvare potest, nisi medicus est calo. Æterna lex à principio dicta Mundo omni huic Mondo, naeli, denasci; oriri, aboriri: nec Æterna lex quidquam stabile aut firmum arbitri illæ rerum esse dicta, quæ volui præter teipsum. Abeunt omnia in hunc nascendi pereundique fatalem gyrum, & longevum sit aliquid in hac machinâ, æternum nihil. Per tuam ergo ipsius, mi Lector, salutem te rogo, memento æternitatis. Omne bonum est vita; eheu morientum est! sed pender ab hoc num & momento live perenne bonum, live perenne malum, malum pender à vitæ momento. Brevis est labor, voluptas omnis evanescit; sola ignoratæ memento.

FINIS ÆTERNITATIS PRODROMI.

Tom. I.

H

TRIBV-